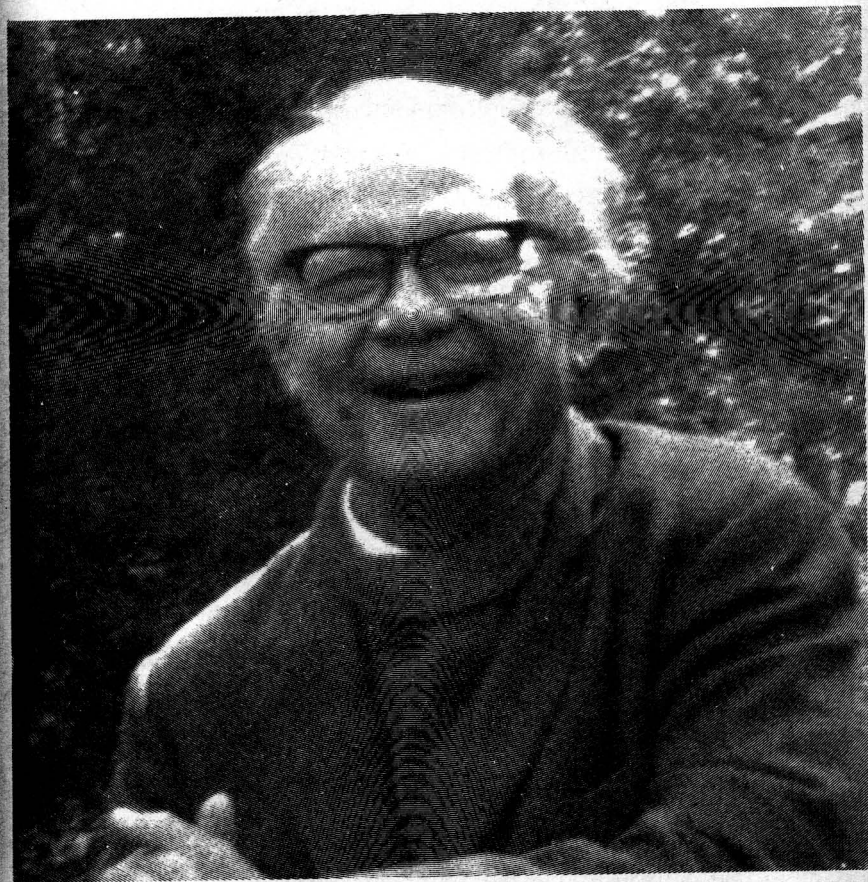

บทสนทนา “ดร.ป๋วยที่ข้าพเจ้ารู้จัก”

★ บันทึกการอภิปรายเรื่อง “ดร.ป๋วยที่ข้าพเจ้ารู้จัก” จัดโดยคณะเศรษฐศาสตร์และ
สมาคมเศรษฐศาสตร์ ณ ห้อง เอ.ที. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 9 มีนาคม
2526 ผู้ร่วมการอภิปรายประกอบด้วย นายอรุณ ธรรมโน นายเสนาะ อุณาภูล และนายสุวัฒน์
วรติลล โดยมิ นายทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์ เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย

ก่อนเริ่มการอภิปราย นายทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์ ผู้ดำเนินการอภิปรายได้กล่าวเชิญ
ให้ ศาสตราจารย์ สิริ สมบัติศิริ กล่าวนำการอภิปรายในฐานะ อาจารย์อาวุโส

ศาสตราจารย์สิริ สมบัติศิริ

“ท่านนายกสมาคมคณะเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์ ท่านคณบดี และท่านผู้มีเกียรติที่รักและศิษย์เก่าหรือไม่เก่าของผมนี่ทุกคน ผมรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้รับฉันทานุมัติให้มาพูดในฐานะที่เป็นอาจารย์เก่าแก่คนหนึ่ง คือ ถึงไม่เป็นเพราะอาวุโสหนัก แต่ก็รู้สึกเก่ากว่าใคร (หัวเราะ) ผมคิดว่าอาจารย์ที่เก่าและแก่กว่าผมก็ยังมี แต่ทำไมก็ไม่รู้มาจับพลัดจับผลูอย่างไรมา ผมก็เลยมาปรากฏตัวอยู่ที่นี้ ทั้งนี้เป็นความรู้สึกประทับใจอย่างยิ่ง ความสำคัญในวันนี้ มีหลายประการเหลือเกิน แต่ผมก็ยินดีมากที่ได้เห็นสมาชิกเก่า ๆ ของเราที่ได้มาวันนี้มาพร้อมเพรียงกันเป็นส่วนใหญ่ เหตุที่ผมมีความยินดี และรู้สึกเป็นเกียรติก็เพราะว่า งานวันนี้เป็นงานวันสำคัญวันหนึ่งในชีวิตของพวกเขาคณะเศรษฐศาสตร์ ที่ว่าสำคัญนั้นก็เพราะว่าเรามาเพื่อฉลองคุณความดีของอาจารย์ผู้ใหญ่ของเราคนหนึ่ง ซึ่งไม่สามารถจะมาอยู่ในที่นี้ได้ คือ ศาสตราจารย์ ดร. ปิ้วย อิงภากรณ์ เรามีความรู้สึกระลึกถึงบุญคุณท่านที่ท่านได้ก่อสร้างไว้ในคณะเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ของเราเนี่ย เดิมทีก็มากกันเรื่อย ๆ เป็นไปตามพระราชบัญญัติ มีคณบดีคนหนึ่งมีอาจารย์ประจำคนหนึ่ง นอกนั้นก็มีส่วนพนักงานอยู่ 2-3 คนบ้าง มีอยู่ 2 ห้อง ก็สอนกันมา...สอนกันมา มีอาจารย์หลายคนเป็นอาจารย์ภายนอก ผมคนเดียวเป็นอาจารย์ภายใน รับหน้าที่หมดไม่ว่าอะไรรับหมด พออาจารย์ปิ้วยมาเป็นคณบดี ตอนนั้นมันขึ้นอย่างบอกไม่ถูก นูม (หัวเราะ) (ปรบมือ) นูม (ปรบมือ) นูม (ปรบมือ) ผมไม่รู้จะใช้คำว่าอย่างไรดี มาใช้คำภาษาที่เรียกว่าสมัยใหม่ที่เรียกว่านูม ก็นูมกับเขาด้วย มันนูมจริง ๆ ในสมัยที่ผมอยู่เนี่ย เขียนหนังสือเท่าไรก็แล้วทำบันทึกก็แล้ว อะไรก็แล้ว ไม่สามารถที่จะได้รับประโยชน์จากองค์การต่างประเทศเลย เขาบอกว่าไม่พร้อมบ้าง อะไรบ้าง ขอน้อยและขอให้ส่งครูภาษาอังกฤษมา เกิดสักคนก็ยังดี เจียบ ส่งรายงานไปบอกว่าเดี๋ยวนี้จะต้องทำอย่างนั้น อย่างนี้ เจียบ แหม ผมไม่รู้จะทำอย่างไรหมดปัญญาวันดีคืนดีผืนดี อาจารย์ปิ้วยมา เป็นคณบดี แหมเท่านั้น บอกว่าไม่ต้องเขียนหนังสือหรือเขาเขียนมาเลย อังกฤษเอ๋ย มาเขียนกันเป็นแถวเลยครับ ส่งอาจารย์มาตั้งคณะหนึ่งเลยนะชะ มาถึงก็จัดการกันใหญ่ เรียบร้อย เราจึงได้มาอยู่ในสถานะที่เคียงบ่าเคียงไหล่กับสถาบันต่างประเทศได้จนทุกวันนี้ เพราะฉะนั้น ผมคิดว่าท่านผู้นี้คือ ดร. ปิ้วยได้ทำประโยชน์ให้แก่คณะอย่างมากมาย

ที่เรามาวันนี้ก็เพราะว่าเราระลึกถึงบุญคุณท่าน บุญคุณท่านที่ได้สร้างคณะเศรษฐศาสตร์ให้เคียงบ่าเคียงไหล่กับในต่างประเทศได้นั้น และที่สำคัญที่สุดก็คือว่าฟังได้ว่าแสดงความคิดคุณฤๅณทศเวทีต่อผู้ที่มีบุญคุณแก่เรา อันนี้เป็นธรรมะอันสูงสุด ซึ่งคุณทั้งหลายคงทราบดีแล้วว่า ไม่มีอะไรที่จะนำนับถือนอกจากบิดามารดา หรือครูบาอาจารย์ วันนี้ท่านทั้งหลายก็ได้แสดงให้เห็นแล้ว และต่อไปผมเชื่อว่าท่านคงจะแสดงความหนักแน่นให้เห็นความสามัคคีกันของคณะเศรษฐศาสตร์อีก ในเรื่องการที่จะช่วยเสริมสร้างและก่อสร้างห้องสมุดหรือหอสมุดของดร. ป๋วยทำให้ผมเห็นว่ากิจกรรมที่ทำมาแล้วนั้นเป็นนิมิตดีเหลือเกินสำหรับคณะเศรษฐศาสตร์ เพราะห้องสมุดเป็นที่รวมความคิดและขุมวิชาซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ชนรุ่นหลังอย่างยิ่ง ถ้าเราเกิดมาในโลกนี้เราไม่ได้ทิ้งอะไรไว้ นั่น รู้สึกว่าเราจะเกิดมาในชีวิตนี้เสียเปล่า ประเทศเราต้องการความคิด ต้องการผู้ที่มีความคิดและปฏิบัติตามความคิดให้ถูกต้อง เหตุที่ยังฉวัดเฉว่งอยู่ทุกวันนี้ก็เพราะว่า มีความคิดอยู่บ้างแล้ว แต่ยังปฏิบัติกันไม่ถูกต้อง อันนี้ผมคิดว่าขอฝากไว้กับตัวท่านเมื่อเรามีความคิดที่จะมาร่วมกันในเรื่องนี้ ในอันที่จะรวบรวมเอกสารต่าง ๆ อันที่จะเป็นแนวทางปฏิบัติของมนุษย์ต่อไปนั้น ผมคิดว่าเป็นกุศลอย่างหนึ่งในชีวิตของเราเท่าที่เราอยู่ร่วมกันเพราะฉะนั้นในฐานะที่ผมได้มีโอกาสได้มาพูดแทนอาจารย์ทั้งหลายก็คิดว่า ข้อแรกก็ขอขอบพระคุณท่านที่มาทุก ๆ ท่าน และขอให้รู้สึกว่สมาชิกของเรานี้คงจะร่วมกันเป็นความสามัคคีที่จะเจริญดำเนินความคิดของท่านผู้ริเริ่มก่อการในการตั้งสมาคมนี้ต่อไป และผมก็รู้สึกว่าได้เห็นแล้ว ความสามัคคีของเรานี้เกิดขึ้น และเชื่อว่า คงจะเจริญต่อไปในอนาคตอันนี้ผมขอขอบพระคุณ” (ปรบมือ)

นายทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์

“ในนามของลูกศิษย์ กระผมขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์สิริ สมบัติศิริที่ได้ให้เกียรติกับงานในวันนี้ ที่ท่านออกตัวว่ามีอาจารย์ที่แก่กว่านี้ ผมได้กราบเรียนถามท่านคณบดีแล้ว ปรากฏว่าไม่มี (หัวเราะ) มีท่านหนึ่งคือ ดร. เดือน บุญนาค เราไม่เชิญท่านมาแล้ว (หัวเราะ)

เพื่อน ๆ พี่ ๆ และน้อง ๆ ที่เคารพตลอดจนแขกผู้มีเกียรติ ซึ่งเดี๋ยวนี้ได้เป็นศิษย์เก่าของคณะเศรษฐศาสตร์ และผู้ซึ่งมีความสนใจในเกียรติคุณและคุณความดีของดร. ป๋วย อึ้งภากรณ์ ในโอกาสที่คณะฯและสมาคมเศรษฐศาสตร์ ได้เป็นเจ้าภาพในการจัดวันที่ระลึก เนื่องในโอกาสคล้ายวันเกิด 68 ปีเต็ม ของอาจารย์ป๋วย อึ้งภากรณ์ ทางคณะผู้จัด คือทั้งสมาคมฯ คณะเศรษฐศาสตร์ ได้รับเกียรติจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านบนเวทีนี้มาเป็นผู้นำสนทนาในเรื่อง “ดร. ป๋วย ที่ข้าพเจ้ารู้จัก” ซึ่งทั้ง 3 ท่านนี้ก็มีความรู้จัก สนทนสนม

คุ้นเคยกับผู้ที่เรากำลังจะกล่าวถึงในแง่มุมต่าง ๆ กัน เราจะใช้เวลาในการคุยกัน จนกระทั่งถึงประมาณ 2 ทุ่มครึ่ง คิดว่าคงจะพอสมควร เพราะว่าเราจะคุยเรื่องของ ดร. ป๋วย ทุก ๆ ปี คุยกันเรื่อยไปจนกว่าเราจะไม่อยากคุย จนกว่าจะหมดเรื่องคุย คนที่เราได้กราบเรียนเชิญมาในวันนี้ ผู้ร่วมอภิปรายท่านแรกที่ผมใคร่ขอแนะนำ ปัจจุบันเป็นอธิบดีกรมสรรพสามิต อดีตของท่าน ก่อนที่จะอยู่กรมสรรพสามิต ก็คือ หัวหน้ากองเศรษฐกิจของกระทรวงการคลัง ท่านผู้นี้เริ่มรู้จักกับ ดร.ป๋วย อึ้งภากรณ์ ตั้งแต่เป็นนักศึกษาปีสุดท้ายในคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เมื่อปี 2496 นะครับ เมื่อเรียนจบแล้วก็ทำงานเป็นเลขานุการส่วนตัวของอาจารย์ป๋วย เมื่อปี 2497 และ 2498 หลังจากนั้นก็มีโอกาสได้สัมพันธ์กันในแง่เป็นลูกน้องที่สำนักงานเศรษฐกิจการคลังตั้งแต่ปี 2505-2511 รวม 6 ปีเต็ม ๆ และก็ยังเป็นอาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ของเราอีกประมาณ 5-6 ปี ลูกศิษย์ในยุค 2505-2510 จะรู้จักเป็นอย่างดีในช่วงนั้น ผมขอแนะนำ “ดร. อรัญ ธรรมโน” (ปรบมือ)

สำหรับผู้อภิปรายท่านที่สอง ปัจจุบันท่านเป็นเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อดีตของท่านหมด ๆ ก็คือ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย แล้วก็ยังเป็นอาจารย์ของเรามาเป็นเวลาคิดว่ามากกว่า 10 ปี แล้วก็ป็นบุคคลหนึ่งซึ่งมีความสนิทสนมกับท่านอาจารย์ป๋วยอย่างมาก และปัจจุบันนี้ท่านก็ได้เจริญรอยตามอาจารย์ของเรา คือ ทำทุกอย่างเพื่อให้เศรษฐกิจของชาติดีขึ้น และเป็นกำลังสำคัญของรัฐบาลในการที่จะผ่านพระราชบัญญัติ หรือนโยบายเศรษฐกิจอะไรก็ตาม จะต้องผ่านมือท่านผู้นี้เสมอ ผมขอแนะนำ “ดร. เสนาะ ภูนาภูด” (ปรบมือ)

สำหรับท่านผู้อภิปรายท่านสุดท้ายนะครับ เพื่อน ๆ หลายคนอาจจะแปลกใจว่าทำไมถึงเลือกเชิญ ชื่อของท่านมาเป็นอันดับต้น ๆ เลยทั้ง ๆ ที่ท่านผู้นี้ไม่เคยสอนในคณะเศรษฐศาสตร์ ไม่เคยทำงานในธนาคารใด ๆ มีแต่ใช้ธนบัตรที่มีลายเซ็นต์ ดร.ป๋วยมาหลายปี แล้วก็ป็นคนไทยคนหนึ่งเหมือนกับอาจารย์ป๋วยของเรา แต่ว่ามีหลาย ๆ ช่วงในชีวิตที่ได้เข้ามาสัมพันธ์กับ ดร.ป๋วย ซึ่งผมพยายามที่จะหลอกถามว่าช่วงไหน ท่านก็บอกว่าเอาไว้เดี๋ยวเล่าให้ฟัง เดี่ยวจืด เดี่ยวจืด (เสียงหัวเราะ) พวกเรารู้จักท่านในนามของ *รพีพร* ซึ่งเป็นนักประพันธ์ นามกระเดื่องมีผลงานอย่างมากมายที่สุดที่จะคณานับ เรื่อง *พิราบแดง* ที่ท่านเขียนนั่นก็คือ ขวัญใจของหนุ่มสาวร่วมสมัยในขณะนี้ และท่านยังมีผลงาน มีไฟที่จะเขียนอะไรอีกมากมายถ่ายทอด ท่านผู้นี้ก็คือ “คุณสุวัฒน์ วรดิลก” (ปรบมือ) การสนทนาครั้งนี้ไม่มีรอบไม่เหมือนกับการอภิปราย เพราะการอภิปรายทุกชนิดที่ว่า รอบ 1 รอบ 2 นั้น ก็คือการเข้าคิวกันเลกเซอร์ นั่นเอง แต่เราไม่นิยม ผมก็จะขอเริ่มต้นจากท่านอาจารย์ ดร. อรัญ กรุณาได้คุยว่าท่านได้รู้จักอาจารย์ป๋วยอย่างไร และท่านประทับใจอะไร

มีอะไรบ้างที่ท่านจะฝากเป็นข้อคิดสำหรับลูกศิษย์ลูกหาที่เป็นผู้ฟัง ขอเรียนเชิญท่าน
อาจารย์ ดร.อรัญ”

ดร.อรัญ ธรรมโน

“ผมขอขอบคุณท่านคณบดี ผมขอขอบคุณ คุณทินวัฒน์ ที่กรุณาแนะนำข้อ
เท็จจริง ผมอยากจะเรียนเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องสักนิดนะครับ ผมเข้าใจว่าท่าน อ.สิริ
สมบัติศิริ ไม่ใช่อาจารย์ที่แก่ที่สุดในคณะ อาจารย์ที่อาวุโสกว่านี้คือ ขุนประเสริฐ สุก
มาตรา ขณะนี้ท่านยังมีชีวิตอยู่ แล้วก็ในสมัยนั้นเรามีอาจารย์ประจำอยู่เพียง 2 ท่าน
คือ คณบดีกับ อ.สิริ (เสียงหัวเราะ) ผมเป็นนักศึกษาเรียนเศรษฐศาสตร์รุ่นที่ 4 คณะเศรษฐ
ศาสตร์ตั้งเมื่อปี 2492 ผมเข้าเรียนรุ่นที่ 4 ปี 2495 การเรียนสมัยนั้นส่วนใหญ่คณะเศรษฐ
ศาสตร์เราก็มีวิชากฎหมายค่อนข้างมาก ครั้งต่อครั้งของวิชาที่เรียน เป็นวิชากฎหมาย
การเรียนไม่ค่อยอยากผมเข้ามาเรียนปี 2495 เวลานั้นคณะเศรษฐศาสตร์ต้องการดึงคนเข้า
เรียนมาก ๆ ก็มีกติกาใหม่ขึ้นมาในปีนั้นบอกว่า ใครสามารถเข้ามาเรียน เรียนในปี
หนึ่ง ถ้าใครสามารถสอบในสมัยทั่วไปได้หมด สมัยที่เขาแก้ตัวก็ให้สอบในปีถัดไปได้
เลย ฉะนั้นผมเข้ามาในปี 95 ผมจบการศึกษาในปี 96 ผมเรียนเพียง 2 ปี เพราะมีกติกา
ง่ายมากตอนนั้น ใคร ๆ ก็เรียนได้ ผมเข้าใจว่า เนื่องจากมีคนเข้ามาเรียนน้อย จึงมีคนเรียน
จบภายในสองปีน้อย ถ้ามีคนมาเรียนเยอะแยะก็มีคนจบ 2 ปีเยอะแยะ พอจบ 2 ปี ผมออก
ไปทำงานเลย ทาง ก.พ. ตีปริญญาบอกว่าควรให้เท่า จบพาณิชย์ (เสียงหัวเราะ) เพราะ
เรียนแค่ 2 ปี ก็มีการต่อรองกันยกใหญ่ในที่สุด ก.พ. บอกว่ามีข้อยกเว้นให้คนหนึ่ง เนื่อง
จากพอดีผมได้เกียรตินิยมด้วย ตีค่าเกียรตินิยมมาเป็นปริญญาดรี แล้วก็ขอให้คณะเศรษฐ
ศาสตร์เลิก เพราะถ้าหากเรียนเป็นแบบนี้ต่อไปคนจบ 2 ปีกันหมดแล้วจะมีปัญหาคนว่าง
งานกันเยอะด้วย

ขอถือโอกาสประชาสัมพันธ์นิดหนึ่ง ผมรู้สึกดีใจที่ได้รับเชิญมาในวันนี้ ไม่แน่ใจ
ว่าผมจะสามารถทำหน้าที่ได้ดี แต่ว่าก็ต้องมาในเมื่อได้รับเชิญแล้ว แล้วก็ความอยากมัน
มากกว่าความสามารถ...(หัวเราะ)

ผมใกล้ชิดกับท่านอาจารย์ป๊วย ครั้งแรกที่สุดในชีวิตของผม ก็คือตอนที่ผมเรียน
ในคณะเศรษฐศาสตร์ชั้นปีที่ 3 ในปี 2496 อาจารย์ป๊วยเป็นผู้บรรยายวิชาการคลังตอนนั้น
แล้วก็ด้วยความประทับใจจากการที่ผมฟังอาจารย์บรรยาย ตอนที่ผมสอบปีที่ 3 ได้ออนุ
ปริญญาอาจารย์ก็บอกว่าให้ผมไปสมัครสอบเข้าทำงานที่กระทรวงการคลัง ซึ่งตอนนั้นอาจารย์
เป็นที่ปรึกษาการคลังอยู่ ผมก็ไปสอบ ผมถามอาจารย์ว่ามีคนไปสอบมากเหลือเกินผมจะ
สอบได้หรือเปล่า เพราะผมจบแค่อนุปริญญาไปสอบ ไม่ได้ปริญญาตรีนะครับ อาจารย์ป๊วย

บอกว่าไม่เป็นไรขอให้ไปสอบ เพราะอาจารย์จะออกข้อสอบวิชาเศรษฐศาสตร์เอง วิชาเฉพาะตำแหน่งนั้น คือวิชาเศรษฐศาสตร์...(หัวเราะ) ผมก็ไปสอบ แล้วปรากฏว่าผมแพ้คนอื่นแทบทุกวิชา แต่วิชาอาจารย์ผมสอบได้คนเดียว...(หัวเราะ) เพราะเหตุว่าสมัยนั้นไม่มีใครรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ มีผมรู้คนเดียวที่ไปสอบและอาจารย์ออกข้อสอบวิชาที่สอนผมอยู่ที่นั่นครับ (หัวเราะ) ผมก็ได้ไป ผมเข้าไปก็มีโอกาสทำหน้าที่อยู่ในกองเศรษฐกิจ แต่ทำหน้าที่เป็นเลขาคส่วนตัวท่าน เวลาท่านจะไปไหนก็เอาผมไปจัดงานรายการประชุมบ้าง เป็นหน้าที่ในรูปนั้น ผมทำหน้าที่ร่วมกับสุภาพสตรีคนหนึ่งคือคุณสาคร (ถาวรโรฤทธิ์) ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดท่านค่อนข้างมาก คุณสาคร ทำหน้าที่เหมือนเลขาคในทางสังคมมากกว่า ส่วนผมทำหน้าที่เลขาคทางวิชาการ ผมทำหน้าที่อยู่ระยะหนึ่ง ก็สอบชิงทุน ก.พ. ในความต้องการของกระทรวงการคลังไปศึกษาต่อที่สหรัฐอเมริกาได้ ผมถามอาจารย์ว่าผมควรจะไปเรียนที่ปีดี อาจารย์บอกว่าไปเรียนนาน ๆ เพราะเห็นว่าทางกระทรวงเรามีคนทำงานได้เยอะ เพราะฉะนั้น ถ้าผมไม่อยู่สักคนก็ไม่เป็นไร...(หัวเราะ) เพราะฉะนั้นขอให้เรียนให้นานที่สุด ขอให้จบกลับมาได้ปริญญาให้มาก ๆ ผมก็ไปนั่งเรียนอยู่หลายปีเพราะผมเรียนหนังสือไม่ค่อยดีนักเมื่อผมจบมาแล้วก็กลับมาทำงานที่กระทรวงการคลัง ตอนนั้นผมได้มีโอกาสได้ใกล้ชิดอาจารย์อีกครั้งหนึ่งในขณะนั้นอาจารย์เป็นที่ปรึกษากระทรวงการคลังอยู่ และต่อมาอีกส่วนหนึ่งก็ได้เป็นผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง อันนี้ผมเข้าใจว่า ประวัตินี้ได้พิมพ์แจกไปเกิดมีความบกพร่องในเรื่องเวลานิดหนึ่ง ความจริงเวลาที่ระบุไว้ ท่านเป็นตำแหน่งอะไรต่าง ๆ รู้สึกจะผิดพลาดไปนิดหนึ่ง สำนักงานเศรษฐกิจการคลังตั้งขึ้นราว ๆ กลางปี 2505 เพราะฉะนั้น ท่านจะเป็นผู้อำนวยการในปี 2503 หรือ 2502 คงเป็นไปได้ ผมรับใช้ท่านอยู่ค่อนข้างเต็มที่อยู่ระยะหนึ่ง จนถึงปี 2511 ในชีวิตราชการ ผมก็ถูกย้ายไปอยู่กรมสรรพสามิต ก็ทำหน้าที่ในเรื่องอธิบายมุขทั้งหลายจนกระทั่งเดี๋ยวนี้ ความใกล้ชิดหลังจากปี 2511 จนถึงก่อนที่อาจารย์จะเดินทางออกจากประเทศไทยในปี 2519 ผมก็มีโอกาสใกล้ชิดอยู่บ้าง แต่ก็ไม่มากมายนักไม่เหมือนระยะก่อนปี 2511 ที่ผมอยากเรียนท่าน ความใกล้ชิดประการหนึ่งที่ผมอยากเรียนก็คือ ว่า ผมเป็นเด็กบ้านนอก ผมมาจากจังหวัดยะลา ผมเกิดอำเภอเบตง จังหวัดยะลา แล้วก็มาเรียนอยู่กรุงเทพฯ แล้วก็เกือบจะเรียกว่าเป็นกำพร้าพอสมควร อาจารย์ป๊วยท่านก็มีความสงสารผมพอสมควร แล้วก็ได้อุปการะผมเรื่อยมา แม้กระทั่งตอนผมจบจากต่างประเทศมาแล้วก็คิดจะแต่งงาน เพราะเหตุว่า ก่อนไปผมรู้จักนักศึกษาเศรษฐฯ ที่นั่นคนหนึ่ง (หัวเราะ) แล้วก็รู้สึกว่าจะรักกันแล้ว...(หัวเราะ) พอกลับมาแล้วก็คิดจะแต่งงานกัน แต่ก็ไม่ทราบว่าจะแต่งงานกันอย่างไร เพราะไม่มีสตาจ์คนะครับ อาจารย์ถามว่าแต่งงานหรือ ผมบอกว่า

แม่ อาจารย์บอกว่าจัดการให้เอง ฉะนั้นงานแต่งงานของผมเมื่อปี 2506 ปีลักษณะเหมือนงานกฐิน อาจารย์เป็นคนจัดการแทบทุกอย่าง อาจารย์ก็จัดให้เรียบร้อยเลยว่า ใครเป็นคนออกค่าชุดเจ้าสาวเจ้าสาว...(หัวเราะ) ใครเป็นคนออกค่างานเลี้ยง ใครเป็นคนพิมพ์บัตร ใครเป็นคนจัดการเรื่องสถานที่ คือท่านเป็นคนจัดการแทบทุกอย่าง แม้กระทั่งอันนี้มูน ท่านก็เป็นคนจัด เนื่องจากท่านเป็นคนสนใจเรื่องเหล่านี้มาก ท่านก็จัดว่าการไปอันนี้มูนควรไปที่ไหน...(หัวเราะ) ท่านเลือกที่ให้ผมถึง 3 แห่ง คือ บอกผมว่า อันนี้มูน 7 วันมีที่ 3 แห่ง คือ ไปถึงเพื่อไม่ให้เกิดความตื้นตันก่อน เราพักที่โรงแรมรถไฟที่เชียงใหม่ ผมจำได้ บังกาโลที่ 7...(หัวเราะ) ต่อจากนั้น หลังจากนั้น ท่านก็ยืมบ้านของท่านพิสุทธิ นิมมาน เหมินทร์ ซึ่งเป็นผู้ใหญ่ในเบงกอลชชาติขณะนั้น ซึ่งตอนหลังเป็นผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ท่านยืมบ้านบนคอยสุเทพให้เป็นที่พักแห่งที่ 2 แล้วสำหรับแห่งที่ 3 ท่านอุดสำห้ไปจัดบ้านให้ผมกิโลเมตร 52 ทางสายฮอดแม่สะเรียง คือจัดให้อันนี้มูนในป่า ไปสร้างบ้านไว้หลังหนึ่งไปปลูกบ้านแบบง่าย ๆ แล้วก็ผมกับเจ้าสาวไปอยู่กัน 2 คน แล้วตื่นเช้าจะมีคนไปทำกับข้าวให้ทานไว้ แล้วผมก็ทานจนถึงเย็น แล้วเขาก็ออกมา รุ่งขึ้นก็ไปทำให้ใหม่แต่เช้า (หัวเราะ) ตักน้ำให้เสร็จหมด (หัวเราะ) อันนี้ก็ผมอยากจะเรียน คือ ความเป็นมนุษย์ของท่านค่อนข้างมากเหลือเกิน แม้กระทั่งตอนที่ ขอภัยท่านสุภาพสตรีหลายท่านในที่นี้ อาจารย์ป่วยเป็นคนบอกผมเองว่า ไปอันนี้มูนอย่าไปใกล้ ๆ เลย อยากให้ไปอันนี้มูนไกล ๆ อยากให้นั่งรถไฟไปนะครับ อาจารย์สุภาพ (ยศสุนทร) เป็นคนถามว่า เอ๊ะทำไมไปแนะนำอรัญ เขาเดินทางรถไฟ จะมีประโยชน์อะไรบ้าง อาจารย์ป่วยถามว่าแล้วคุณเคยบนรถไฟบ้างหรือเปล่า...(หัวเราะ) ผมขออนุญาตเล่า ปรากฏว่า ผมไม่ได้ทำตามคำแนะนำของท่าน (หัวเราะ)

ผมขอเรียนว่า ผมรู้จักอาจารย์อย่างไร ผมคิดว่าผมรู้จักอาจารย์มิใช่ในฐานะที่เป็นคนใกล้ชิด หากแต่เป็นคนอยู่ในอุปการะของท่านมากกว่าอย่างอื่น คือ ไม่เคยมีฐานะเกือบใกล้เคียงกันเลยตลอดเวลาที่รู้จักกัน ผมห่างจากท่านอย่างมหัศจรรย์กันเลย คนละเรื่องกันเลยในฐานะคนรู้จัก ผมเหมือนคนรับใช้ท่านคนหนึ่งที่ใช้ท่าน ผมอยากพยายามพูดถึงท่านว่า ท่านเป็นคนที่ดีที่สุดคนหนึ่งในชีวิตผมที่ได้รู้จัก ครั้งหนึ่งผมเคยเรียนกับท่านต่อหน้าท่านอาจารย์บุญมา บุญสวรรค์ ซึ่งเป็นนักเศรษฐศาสตร์ที่มีชื่อมากที่สุดอีกคนหนึ่ง ซึ่งผมคิดว่ามีความสามารถต่าง ๆ เท่า ๆ กับท่านอาจารย์ป่วย ผมเคยพูดต่อหน้าท่านทั้งสองบอกว่า ในชีวิตนี้ ผมมั่นใจค่อนข้างมากกว่า ผมจะสามารถฉลาดถึงครึ่งหนึ่งของอาจารย์ป่วยได้ เพราะบางครั้งบางคราวที่อาจารย์พูด ผมยังสามารถจับผิดได้ แล้วรู้ว่าอะไรถูก อะไรผิด แต่น้อยนักที่จะเถียงได้แต่ผมก็สามารถฉลาดถึงครึ่งหนึ่งของท่านได้ แต่ในด้านความเป็นมนุษย์ของท่าน ผมเรียนท่านว่าถ้าผมสามารถ ได้เศษหนึ่งส่วนสี่ของความเป็น

มนุษย์ของท่าน ผมถือว่าชีวิตของผมประสบความสำเร็จ ผมได้พยายามและผมไม่เชื่อว่าผมทำได้ เราแต่ละคนที่อยู่ในที่นี้รู้สึกยากเหลือเกินที่จะทำตามท่านการพยายามทำตามเป็นสิ่งที่ยากเหลือเกิน แต่ว่าคงไม่มีใครทำได้ขนาดนั้น

ผมอยากขอเรียนในเรื่องงานของท่านในกระทรวงคลังเพียงนิดเดียวก็เพื่อแก้ไขข้อข้องใจบางท่าน คือหลาย ๆ ท่านมีความเข้าใจว่าท่านเป็นคนค่อนข้างจะวิโรจน์ ค่อนข้างมากในด้านเศรษฐกิจ ผมอยากจะเรียนเท่าที่ผมมีโอกาสใกล้ชิด อาจารย์เป็นผู้หนึ่งที่ผมคิดว่า ถ้าขาดอาจารย์สักคนหนึ่ง ความมั่นคงทางการเงินการคลังของเมืองไทยเราเนี่ยจะเกิดได้ยาก ระยะนั้นท่านเป็นผู้ห่วงเห่นเรื่องนี้อย่างยิ่ง ท่านห่วงเห่นเรื่องนี้จนกระทั่งท่านคิดว่าชีวิตของท่านมีค่าน้อยกว่าสิ่งนี้ เห็นได้ว่าระยะหนึ่งที่ท่านเป็นรองผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยอยู่ในขณะนั้นผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยก็คือ ดร. เสริม วินิจฉัยกุล อาจารย์เสริมไม่อยู่ในประเทศ อาจารย์ป่วย รักษาการแทนในยุคนั้นเป็นยุคที่ตำรวจกำลังมีชื่อ ตำรวจขอเบิกเงินเกินบัญชีจำนวนหนึ่ง ตอนนั้นความจริงการเบิกเงินเกินบัญชีจากธนาคารแห่งประเทศไทยมีเยอะเหมือนกันในตอนนั้น ฉะนั้นทางตำรวจได้ยื่นคำขาดจากท่านขอเบิกเงินจำนวน 60 ล้านบาท ซึ่งในปี 2498 นับเป็นจำนวนมากพอสมควร แต่อาจารย์ป่วยไม่เห็นด้วย และก็เห็นว่า ถ้าเบิกเงินจำนวนนี้ออกมาแล้วก็รู้ว่าเงินจำนวนนี้คงไม่ได้ใช้ซื้อรถถังอย่างเดียว คงทำอย่างอื่นด้วย อาจารย์คัดค้านเต็มที่ แล้วก็บอกว่า ท่านไม่เห็นด้วยทั้ง ๆ ที่มีการขู่ท่านค่อนข้างมาก ท่านก็บอกว่า ถ้าอยากจะได้เงินนี้ก็ต้องปลดท่านออก คำสั่งปลดท่านมาถึงทันที แล้วก็ตั้งนายทหาร อีกท่านหนึ่งมาเป็นรองผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย แล้วก็ได้เบิกเงินจำนวนนี้ออกไป ส่วนอาจารย์ป่วยเมื่อออกแล้ว ทั้ง ๆ ที่มีคำสั่งออกแล้วก็มีการแก้งพอสมควรที่จะไม่ให้อาจารย์อยู่ในประเทศไทย อาจารย์ออกไปอยู่ในยุโรปสมัยนั้น การออกไปอยู่ยุโรปสมัยนั้นก็คงทราบดี อาจารย์เป็นคนที่ไม่ชีวิตไม่เคยสะสมทรัพย์สิน อันนี้ชัดเจน ไม่เคยพยายามเก็บเงิน ไร่มากกว่าที่จำเป็นที่ต้องใช้ในระยะสั้น ๆ อาจารย์ไม่มีทางอยู่ได้ในยุโรปโดยไม่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาล ท่านรัฐมนตรีคลังสมัยนั้น คือ พระบริรักษ์ยุทธกิจ ซึ่งเป็นนายทหารเหมือนกัน แต่ด้วยความรักอาจารย์อย่างมาก เพราะรู้ว่าอาจารย์เป็นคนดีขนาดไหน ได้ตั้งตำแหน่งเป็นพิเศษขึ้นมาอันหนึ่งในยุโรป คือที่ปรึกษาเศรษฐกิจและการคลังประจำยุโรป ซึ่งไม่เคยมีตำแหน่งนี้ แต่งตั้งขึ้นเพราะตัวคุณป่วยตัวอาจารย์ ถ้าตั้งตำแหน่งอื่น ๆ ตำแหน่งจะเล็กกว่าตัวอาจารย์มากเกินไปนัก ก็เลยต้องตั้งตำแหน่งให้พอ ๆ กับอาจารย์ทั้ง ๆ ที่งานก็ไม่มีเท่าไรนัก เพื่อให้อาจารย์ได้มีเงินใช้ระหว่างที่อยู่ยุโรปสมัยนั้น อันนี้ก็เป็นตอนหนึ่งที่อยากจะเรียนให้ทราบ อีกตอนหนึ่งที่อยากจะเรียนว่าท่านพยายามรักษาเสถียรภาพทางการเงินการคลัง อย่างไรก็ตาม อันนี้มาเป็นตอนระยะที่ท่านเป็นทั้งผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง และผู้ว่าการ

ธนาคารแห่งประเทศไทย ตอนนั้นก็มีการเสนอให้นำทุนสำรองที่เราฝากไว้กับต่างประเทศทั้ง
ในรูปเงินตราต่างประเทศและทองคำ นำมาใช้ในการลงทุนมีการเสนอต่อไปว่า ทุนสำรอง
บางอย่างให้นำมาเก็บในประเทศไทยเพื่อความสะดวกในการใช้ ซึ่งเรื่องนี้อาจารย์ป่วยได้คัด
ค้านอย่างเต็มที่ ผมได้ติดตามอาจารย์ไปประชุมที่ทำเนียบสมัยนั้น ท่านจอมพลถนอมเป็น
นายกรัฐมนตรี ผมติดตามท่านไปแล้วท่านก็เฉยอย่างมาก ท่านบอกว่าท่านไม่เห็นด้วยเป็น
อันขาดที่จะเอาทุนสำรองมาใช้ ท่านเป็นห่วงว่าถ้าเปิดช่องให้ใช้ได้ ผู้ใช้ที่ไม่รู้จักรับผิดชอบ
ก็จะใช้มากเกินไปจนความจำเป็นท่านเป็นห่วงเรื่องนี้มากกว่า ในเรื่องทุนสำรองและเรื่องทองคำ
ที่จะนำมาขายในคอนั้น ท่านก็ไม่เห็นด้วยที่จะขาย อันนี้ก็เป็นข้อเท็จจริงเรื่องหนึ่งที่
อาจารย์ได้บอกผม อาจารย์บอกว่าเมืองไทยเราสิ่งหนึ่งที่รัฐบาลทุกรัฐบาลไม่ควรทำ
คือ เอาทองคำขาย ทองคือทุนสำรอง รัฐบาลใดที่นำทุนสำรองออกมาขาย รัฐบาลนั้นจึง
ทุกรัฐบาล อาจารย์ป่วยห่วงแทนทุนสำรองมาก และเรื่องทุนสำรองที่จะมาเก็บไว้ในประ
เทศไทย อาจารย์ก็เป็นห่วงว่า บ้านเรามีปฏิวัติกันบ่อย ๆ ถ้าเผื่อฝ่ายแพ้เกิดหิวทุน
สำรองไปด้วยจะมีปัญหาเยอะเรื่องค่าธนบัตร (หัวเราะ) ผมคิดว่าในเรื่องอื่น ๆ อาจารย์
เสนาะ (อนุภาค) อยู่ในฐานะที่จะพูดดีกว่าผม ผมจะพูดเรื่องส่วนตัวค่อนข้างมากในฐานะผู้บัง
คับบัญชา ผมอยากเรียนในฐานะที่ผมอยู่ได้บังคับบัญชา ท่านเป็นผู้บังคับบัญชาที่ค่อนข้างดี
มากคนหนึ่ง อยากจะเรียนว่าพวกเราในสำนักงานที่อยู่กับท่านมา ไม่เคยมีใครกลัวท่านสัก
คนเดียว เราเห็นท่านเราไม่เคยกลัวท่าน แต่ทุกคนเกรงท่านค่อนข้างมาก ไม่มีใครกลัวสัก
คน ยินดีที่จะเถียงกับท่าน เพราะเหตุว่าท่านได้ทำตัวติดต่อกับคน อยู่ในฐานะเป็นญาติผู้
ใหญ่มากกว่า เป็นพี่เป็นน้อง เป็นพ่อ เป็นอะไรก็แล้วแต่ แต่ท่านไม่เคยเป็นผู้บังคับบัญชาที่
จะใช้อำนาจในราชการ ท่านไม่เคยทำ สำหรับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับท่านนะครับ เราเพียงแต่เตือน
ท่าน แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพูดความดีของท่าน พวกเราทุกคนที่อยู่ในยุคพัฒนาสมัย
นั้น ฉลาดบ้าง โง่งบ้าง แต่ทุกคนยังทำงานเต็มที่ มีอะไรก็สามารถทำให้ท่านเต็มที่ (หัวเราะ)
แต่ถ้าคนธรรมดา ๆ ต้องทำให้ท่านเพราะเหตุว่าท่านปกครองลูกน้องด้วยความดี การ
ปกครองอันหนึ่งที่ผมรู้สึกว่าคุณก็พอใจ แต่ว่าฟังท่านพูดแล้วก็ถูกต้อง ท่านบอกว่า คือคนใน
ที่ทำงานบางคนโง่ บางคนฉลาด เพราะฉะนั้นท่านจึงจัดผลงานของคนตามความโง่งตาม
ความฉลาด (หัวเราะ) คนบางคนพ่อแม่เลี้ยงมาดีก็โง่ ทำงานน้อยหน้อยก็ถือว่าใช้ได้
แล้ว บางคนพ่อแม่เลี้ยงลำบากและฉลาดด้วยก็ ทำงานมากน้อยถึงจะใช้ได้ อันนี้เป็นหลัก
เกณฑ์ของท่านในการพิจารณาเงินเดือน (หัวเราะ) ผมกลับมาทำงานกับท่าน
ใน 3 ปีแรกในชีวิตราชการของผม ทุกปีอาจารย์มีเหตุผลที่จะให้คนอื่น 2 ชั้นเสมอ โดย
ที่บอกผมและผมไม่รู้จะเถียงอย่างไร ผมก็ถือว่าท่านก็บอกก็ให้ต่อว่าอย่างเดียวแต่ท่านก็จะ

ให้คนอื่น เหตุผลก็เถียงไม่ได้ พอครบ 3 ปี อาจารย์ป่วยถามผมว่า คุณมีเรื่องจะร้องเรียนอะไรบ้าง ปล่อยให้ทำงานมา 3 ปีไม่เคยได้ 2 ชั้นเลย อุดค่าที่ไปเรียนเกือบปริญญาเอกกลับมาเงินเดือนนิดเดียวสอนหนังสือแทบตาย แล้วก็ไม่ได้ขึ้น 2 ชั้นเลย ผมบอกอาจารย์ป่วยว่า ผมสะสมความดีไว้มากใน 3 ปีนั้น เพราะฉะนั้นต่อจากนี้ 3 ปี อาจารย์ต้องให้ผม 2 ชั้น 3 ปี (หัวเราะ) แล้วอาจารย์ก็บอกตกลง เมื่ออาจารย์ตกลงแล้วก็ปีที่ 1 ผมก็ได้ 2 ชั้นปีที่ 2 ผมก็ได้ 2 ชั้นปีที่ 4 อายุราชการ ปีที่ 5 อายุราชการพอถึงปีที่ 6 นั้นพิจารณาเงินเดือนปรากฏว่า ในสำนักงานเมืองไทยของเรา ก็มีการแก่งแย่งชิงดี ผมก็ไม่ได้เลื่อน 2 ชั้น มีการพิมพ์คำสั่งเสร็จแล้วจะส่งไปให้อาจารย์เซ็น ที่คณะเศรษฐศาสตร์ ตอนนั้นอาจารย์มาเป็นคณบดีผมก็เห็นคำสั่ง ผมจะเดินทางไปเกาหลีพอดี ผมก็เขียนบันทึกมาสั้น ๆ บอกว่า “เรียนอาจารย์ที่เคารพ” ผมเห็นว่าการศึกษาเงินเดือนในครั้งนี้อยู่สึกค่อนข้างจะเซงชวย (ผมใช้คำเซงชวย) แล้วก็อีกประการหนึ่งที่อาจารย์ให้คำสัญญาผมไว้ จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาแก้ไข และผมก็เซ็นชื่อเลข ๆ อย่างนั้น ผมไม่นึกเลยว่าจะได้รับคำตอบนึกว่าอย่างน้อยคงโดนท่านดำเนิน 45 นาทีต่อมามีบันทึกสั้น ๆ ติดต่อกันผมบอกว่าคุณอริย ผมเห็นด้วยกับคุณทุกประการ ขอให้แก้คำสั่งใหม่ผมจะเซ็นใหม่” คือท่านยินดีรักษาคำพูดและท่านเห็นการประท้วงนั้นถูกต้อง แล้วก็พวกเราที่อยู่กับท่าน เรารู้สึกอย่างหนึ่งว่าท่านให้เกียรติพวกเราค่อนข้างมาก ท่านอยู่กับพวกเราโดยตรงบางทีท่านเห็นเราเหมือนเด็ก ๆ และท่านก็สั่งคนนั้นคนนี้ทำไอน์ ไอน์ แต่เวลาอยู่ต่อหน้าคนอื่นนอกสำนักงาน พวกเราทุกคนไม่ใช่คนธรรมดา พวกเรากลายเป็นเพื่อนร่วมงานของท่าน ไม่ใช่ลูกน้อง ไม่เคยมีใครเป็นลูกน้องท่านนอกสำนักงาน ถ้าหากมีฝรั่ง ท่านก็จะแนะนำบอกว่าเป็น my associate บ้าง เป็น my colleague ซึ่งเรารู้สึกภูมิใจจริง ๆ เรารู้ว่าเราเป็นข้าท่าน... (หัวเราะ) แต่ท่านให้เกียรติเราเสมอ ถ้าหากว่าท่านนึกจะว่าเรา ท่านจะเรียกเราไปว่าโดยตรง ท่านจะปิดห้องว่า เพื่อจะไม่ให้คนอื่นได้ยิน ก่อนที่จะดำเรา ท่านจะให้เกียรติเราว่า การดำเนินให้เป็นความลับพอสมควร (หัวเราะ) ในเรื่องความสนใจทุกข์สุขของลูกน้อง ผมว่าท่านสนใจค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเราเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อยท่านยิ่งสนใจมากกว่าข้าราชการผู้ใหญ่ ผมเข้าใจว่า ท่านมีความรู้ลึกว่าข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ตำแหน่งที่ใช่ได้แล้ว เงินเดือนก็ใช่ได้ มีคนอื่นมาประจบอยู่บ้างแล้ว เพราะฉะนั้นไม่ต้องสนใจมากก็ได้ แต่คนขับรถ ภารโรง หรือพวกจ้ดวา พวกอะไรต่าง ๆ เหล่านี้เป็นคนที่น่าสนใจ เพราะฉะนั้นในกรณีคนเหล่านี้ ท่านจำได้หมดว่าภรรยาเขาชื่ออะไร มีลูกกี่คนชื่ออะไร บ้าง เรียนอยู่ที่ไหน ท่านสามารถทักได้ถูกว่าลูกคนนั้นคนนี้เป็นยังไง ขึ้นชั้นนั้นแล้วใช่ไหม จะมีปัญหาอะไรบ้างเรื่องเรียนซึ่งทุกคน ไม่ว่าจะแยแ่แค่ไหน พอเจออาจารย์เข้าไปไม่

นี่ ทุกคนจะต้องสวมวิกก็คืออาจารย์หมด

อีกข้อหนึ่งที่ผมพยายามเรียนตอนแรก ผมบอกว่าคุณเป็นคนไม่ชอบการสะสมทรัพย์สิน มีวิธีการแปลก ๆ ที่จะหาทางใช้เงิน ท่านเป็นคนหนึ่งที่มีมักจะรับราชการหลายตำแหน่งเสมอระยะหนึ่งท่านเป็นผู้ว่าการเบงกัซาคี เป็นผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังและมาระยะหลัง มาเป็นคณบดีด้วย และเงินเดือนแต่ละแห่งท่านก็ได้ อาจจะได้ครึ่งเดียว มันอะไรบ้าง แต่เงินเดือนที่ท่านได้นั้น ส่วนที่เกินความจำเป็นท่านพยายามจะแจกคนในสำนักงานนั้น เพราะฉะนั้นที่กระทรวงคลังท่านมีเงินเดือนเหลืออยู่ท่านจะไม่รับ ท่านเซ็นตั้งชื่อรับแต่ว่าพวกเราไปเก็บมาแล้วท่านจะหาทางแจก ท่านก็ประกาศบอกว่า ท่านจะให้ลูกคนละ 100 บาท ตอนนั้นเงินเดือนเราคนละ 300-800 บาท เพราะฉะนั้นถ้าใครมีลูก 3 คน ก็ให้ 300 บาท คนที่เป็นโสดในสำนักงานผมมีหลายคน ปรากฏว่ามีลูกกันทั้งนั้น (หัวเราะ) เป็นความลับที่เปิดเผยครั้งแรก (หัวเราะ) ก่อนหน้านั้นเคยมาอ้างว่าเป็นโสดมาจิบสาว ๆ กันอยู่ แต่พออาจารย์ป่วยบอกว่าจะให้เงินค่าเลี้ยงดูบุตร มีสามมะโนคร้วมาเรียบริ้อย มีภรรยาแล้ว (หัวเราะ)

ผมขอเรียนเกี่ยวกับท่านว่า ท่านเป็นคนที่ไม่สะสมทรัพย์สินเลย เท่าที่ผมได้มีโอกาสสังเกต พูดยากก็เหมือนกับว่าท่านเหมือนคนบริสุทธิ์เหลือเกิน เป็นมนุษย์ทองคำอย่างที่ว่า ความจริงท่านก็มีข้อบกพร่องเหมือนปุถุชนทั้งหลาย ผมอยากจะเรียนว่าทั้ง ๆ ที่ท่านเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในกระทรวงการคลัง ท่านเคยล้มเสียภาษีเมื่อปี 2508 ท่านถามผมว่า เอ...ประเทศไทยน่าจะเก็บภาษีที่ดินสักที ผมบอกท่านว่าเขาเก็บกันมานานแล้ว อาจารย์ป่วยบอกว่า ทำไมผมไม่เคยเสีย ผมบอกอาจารย์ไม่รู้เรื่อง อาจารย์เสียไม่เสีย (หัวเราะ) ปรากฏว่าอาจารย์ป่วยไม่ได้เสียภาษีที่ดิน ที่ท่านอาจารย์มีอยู่ที่ซอยอารีเลยเป็นเวลาสิบกว่าปี ถ้าหากว่าเคร่งครัดตามกฎหมายจริง ถูกบังคับจำนองไปแล้ว ขายทอดตลาดได้ก็ ท่าน ท่านไม่รู้ว่ามีกรเก็บภาษีที่ดินในเมืองไทย ซึ่งเขามีเก็บมานานแล้วในรูปภาษีบำรุงท้องที่ ท่านบอกว่า เอ๊ะ....ชื่อมันแปลกดี ชื่อมันไม่สมพงษ์

ท่านเป็นคนที่มีความสามารถในการเล่าเรื่องนิทานสัปดนได้ค่อนข้างดีมาก (หัวเราะ) ผมว่าหายากคนที่เล่าได้ดีเท่า แล้วก็โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องลำดับที่สกปรก ๆ นะครับ ท่านพูด ท่านว่ากลอนสดได้ดีเหลือเกินคนหนึ่ง ในเรื่องการดื่ม ท่านก็เก่งมากคนหนึ่ง แล้วก็พวกเราอยากจะประชุมบ่อย ๆ เพราะรู้ว่าถ้าประชุมตอนบ่าย พอ 4 โมงครึ่งขึ้นไปจะมีทั้งเหล่าทั้งเบียร์เรียบริ้อย มีกับแกล้มอย่างดี ซึ่งถ้าไปข้างนอกคงเสียเงินกันเยอะเราก็พยายามประชุมตอนบ่าย เพราะได้กินสิ่งเหล่านี้ด้วย (หัวเราะ) เรื่องการเที่ยวเตร่ผมไม่กล้าพูดถึง ผมในฐานะผู้ได้บังคับบัญชา ผมไม่กล้าตามไปดูท่าน (หัวเราะ) ผมขอ

เรียนอีกนิดเดียวว่า เรากล่าวถึงอาจารย์ของเรามากเกินไป บางทีผู้ที่ทำให้อาจารย์เราเป็นอาจารย์ที่บริสุทธิ์ที่ตีเกือบ 100% เช่นนี้ ก็คือแห่มอริชาเบ็ท ผมคิดว่าถ้าอาจารย์มีภรรยาที่ไม่ใช่แห่มอริชาเบ็ท อาจารย์คงเป็นคนดีไม่มากเท่านี้ แม้ผมคิดว่าจะไม่มีใครสามารถทำลายความคิดอาจารย์ได้ แต่ถ้าเป็นภรรยาคนอื่นอาจจะอยากจะมีหน้ามีตาบ้างอะไรบ้างก็ทำให้อาจารย์อาจจะต้องหนักใจ อาจจะต้องทำอะไรดี ดีมาก ๆ อย่างที่ผมเรียนในวันนี้ไม่ได้ก็ได้ เพราะฉะนั้นผมคิดว่าถ้าเรานึกอะไรนึกถึงอาจารย์ก็ควรนึกถึงแห่มอริชาเบ็ทด้วย ผมขอขอบคุณครับ (ปรบมือ)

นายทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์

อาจารย์ ดร. อรัญ พุดให้เราฟังเยอะเกินเวลาไปตั้ง 10 นาที (หัวเราะ) ปกติอาจารย์สอนหนังสือก็เกินทุกชั่วโมง (หัวเราะ) ทั้ง ๆ ที่ ชม.ละ 50 บาทเท่านั้น อาจารย์ตั้งใจจะให้ความรู้แก่ลูกศิษย์ มีเกร็ดชีวิตหลายอย่างซึ่งเรานึกไม่ถึงว่าอาจารย์ป่วยจะเป็นอย่างนั้น เช่น คัมเกล้าแก่ง เล่าเรื่องสัปดนแก่ง (หัวเราะ) ซึ่งอาจารย์อรัญก็มีเชื้อ (หัวเราะ) ตอนต้น ๆ ตอนขึ้นรถไฟที่ว่า (หัวเราะ) บังกาโลหลังที่ 7 อะไรนี้ทำให้เราคิดมากพอสมควรทีเดียว (หัวเราะ) ก็ขอกราบเรียนอาจารย์ ดร. เสนาะ อุณาภูล กรุณาเล่าถึง ดร. ป่วย ว่าท่านเป็นคนอย่างไร

นายเสนาะ อุณาภูล

ขอบคุณครับ เราได้ตกลงกัน แบ่งหน้าที่กันเล็กน้อย เท่าอาจารย์ ดร.อรัญ ได้เล่าเรื่องส่วนตัวให้ฟังโดยมีเกร็ดขำขันประกอบตลอดเวลา ก็รู้สึกว่าคุณได้เล่าถึงเรื่องของท่านอาจารย์ ดร.ป่วยที่พวกเราทุกคนในที่นี้ก็มีความเคารพและนับถืออย่างจริงใจ ผมเองนั่งฟังอยู่ก็ด้วยความเพลิดเพลิน จริง ๆ หลายเรื่องที่ ดร.อรัญพูดนี้ ก็เกือบจะเป็นเรื่องที่อยู่ในใจและเป็นเรื่องที่กระผมก็อยู่ในฐานะที่จะเล่าให้ฟังได้เหมือนกัน (หัวเราะ) แต่ว่า ดร.อรัญเล่าได้สนุกสนานมาก ถึงแม้ว่าจะเว้นบางอย่างไว้ เช่น เรื่องที่ตามไปดูว่าอาจารย์ป่วยจะไปไหนเป็นต้น ผมเองก็อยากจะขอเปลี่ยนบรรยากาศไปทางด้านที่อาจจะซีเรียสสักหน่อย สำหรับการสนทนาของเรานี้ โดยอยากจะพูดถึงคุณป่วย ความจริงหัวข้อ “ดร.ป่วยที่ข้าพเจ้ารู้สึก” สำหรับผมเองเกือบจะไม่เคยเรียกว่า ดร.ป่วย หรือ อาจารย์ เลย ก็เรียกว่าคุณป่วยอยู่ตลอดเวลา การที่เรียกว่าคุณป่วย ไม่ใช่จะตีเสมอหรือเป็นอะไร ก็เรียกตาม ๆ กันในระยณะนั้นที่ผมได้เริ่มเข้ามาทำงานที่กระทรวงการคลัง เรียกว่ารุ่นแรกหลังสงคราม ท่านเป็นนักเศรษฐศาสตร์รุ่นแรก หลังสงคราม ก็ในยุคนั้นคุณป่วยก็เป็นคาราคนเด่นอยู่ที่กระทรวงการคลัง ทุกคนตั้งแต่ระดับสูงสุด คือ ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง คุณพระบริรักษ์ยุทธกิจ ได้เรียนคุณป่วย ท่านคุณหลวงสิทธิ (คุณหลวงสิทธิศิริตภาส) ท่านได้

นั่งอยู่กับเราที่นี่ ตอนนั้นท่านเป็นรองปลัดกระทรวงการคลังก็เรียกคุณป๋วย แต่ทุกท่านที่อยู่ในระดับสูง ๆ ก็เรียกคุณป๋วยทั้งนั้น พวกเราที่กลับกันเข้ามาในยุคนั้น ซึ่งก็เรียกตามกันไป ก็ไม่ได้เรียกว่าตีเสมอ เพราะฉะนั้น จากอุปนิสัยใจคอลักษณะของอาจารย์ป๋วยที่ ดร.อรรณูได้เล่าอย่างชัดเจนแล้วว่าคุณป๋วยเป็นคนที่โดยคุณสมบัติ คุณธรรมและลักษณะประจำตัวก็ทำให้ทุกคนมีความรู้สึกสนิทสนม และตลอดเวลาที่ได้ให้เกียรติ และรับรองเรื่อง การงานของผู้ร่วมงานอยู่ตลอดเวลา

เรื่องที่ผมนึกถึงป๋วยในขณะนี้ โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องของผลงาน นอกจากในเรื่องของทางด้านคุณลักษณะความคิดความงามประจำตัวแล้ว นอกจากในเรื่องของการที่ได้ใช้ธรรมะคุณธรรมในการปฏิบัติราชการจนเป็นที่เลื่องลือ และรู้จักกันโดยทั่วไปแล้ว ก็อยากจะพูดถึงผลงานที่ผมคิดว่ามีความยั่งยืนแล้วก็ตามต่อสืบเนื่องเป็นระยะเวลา 2 ประเด็นด้วยกัน

เรื่องแรกเกี่ยวกับบทบาทของความเป็นผู้นำในด้านวิชาการเศรษฐศาสตร์ของคุณป๋วย เรื่องนี้ก็ความจริงในระยะก่อนนั้น วิชาเศรษฐศาสตร์ของเราแทบจะไม่มีใครรู้จัก แม้แต่สมัยที่ผมเรียนที่ธรรมศาสตร์นี้ ขณะนั้นก็ไม่มีคณะเศรษฐศาสตร์ เพราะฉะนั้นจึงต้องเลือกเรียนวิชาบัญชี สมัยโน้นมี 2 คณะเท่านั้น

คือ กฎหมายกับบัญชี ทางกฎหมายนี่ก็ใหญ่หน่อย ทางบัญชีก็เล็กหน่อย แล้วก็มักจะถูกหาว่า ถ้าเป็นผู้ชายมาเรียนบัญชี ก็มักจะถูกเรียกว่า บัญชีก้อ (หัวเราะ) คือว่าไปควบคุมผู้หญิงไว้ กันทำไมให้ฝ่ายกฎหมายเข้ามาแย่งไปทำนองนั้น ส่วนเศรษฐศาสตร์นี่ก็ได้เค้าเหมือนกัน ได้ยินข่าวว่ามีวิชาที่เรียกว่าเศรษฐศาสตร์ แต่วิชาเศรษฐศาสตร์สมัยนั้นรู้สึกว่าเป็นลูกเมียน้อยมากเลยทีเดียว จนกระทั่งว่าแทบจะไม่มี ความหมาย ที่เป็นเช่นนี้เข้าใจว่า เนื่องจากวิชาเศรษฐศาสตร์ของเราคงจะก่อหวอดขึ้นใน ธรรมศาสตร์นี่เอง แล้วก็ผุดขึ้นในคณะกฎหมายด้วย การที่เศรษฐศาสตร์ได้แฝงอยู่ ในกฎหมายนั้น จากประวัติเดิมก็คือ วิชากฎหมายของเรามาจากฝรั่งเศส หลักสูตร ดอกเตอร์องครัว ซึ่งก็มีกฎหมายเป็นหลักและมีวิชาเศรษฐศาสตร์เป็นรอง วิชากฎหมาย ในธรรมศาสตร์ของเราก็มีเศรษฐศาสตร์เหมือนกันแต่ว่าเศรษฐศาสตร์เป็นรอง เศรษฐศาสตร์ ส่วนใหญ่ก็เน้นหนักไปในด้านลัทธิเศรษฐกิจ คือไม่ใช่ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ไม่ใช่วิชา เศรษฐศาสตร์อย่างที่เรารู้เข้าใจในขณะนี้ เศรษฐศาสตร์ที่สอนอยู่ในธรรมศาสตร์สมัย โน้นเป็นลัทธิเศรษฐกิจ หรือถ้าจะเทียบกันกับสมัยใหม่ที่เรียน ๆ กันมา อาจจะเรียก ว่า History of Economic Doctrine อะไรทำนองนั้น ก็เรียนกันอย่างนั้น แต่ว่ามีทางด้าน ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์อยู่บ้าง สมัยนั้นรู้สึกว่าท่านสกลวรรณการเป็นผู้สอน ท่านมีชื่อ

มาก เพราะจบมาจากเคมเบริดจ์ ไม่ใช่มาจากโรงเรียนฝรั่งเศสหรือภาคพื้นยุโรป คือส่วนใหญ่สมัยนั้น สอนแต่เศรษฐศาสตร์เป็นนักกฎหมาย แล้วก็มาจากยุโรป ไม่ได้เรียนเศรษฐศาสตร์โดยตรง เศรษฐศาสตร์ที่ท่านสกลฯ สอนนั้นมีเนื้อหาเน้นหนักทางสำนักคลาสสิก (Classical Economics) โดยจำแนกเป็นเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการผลิต เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการบริวรรค และเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยวิภาคกรรม อย่างนี้เป็นต้น แต่ว่าในเรื่องของทฤษฎีแท้ ๆ หรือทฤษฎีอย่างที่เรารู้จักในขณะนี้ก็ยังไม่ได้เริ่มสอน เพราะฉะนั้นบทบาทของเศรษฐศาสตร์ในระยะแรกนั้น ถ้าจะว่าไปแล้วก็จะหนักไปทางด้านการเมือง ถ้ามีบทบาทอะไรบ้างก็มักจะไปสนับสนุนจุดยืนทางการเมือง ซึ่งพวกเราสมัยนั้นก็หลีกเลี่ยงกันบ่อย ๆ แต่ว่าจุดที่เริ่มต้นจะเปลี่ยนแปลงก็คือจุดที่ทางคุณป๋วยเข้ามาเกี่ยวข้อง และการที่เกี่ยวข้องนี้ก็อาจารย์สิริกิติ์ได้เล่าให้ฟังแล้วถึงเรื่องที่ได้เข้ามาเป็นคณบดีที่นี่ แต่ตามจริงก็ได้ปูพื้นมาก่อนแล้วก็ได้มีการนำเอาวิชาเศรษฐศาสตร์ที่เน้นหนักทางด้านทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ในด้านเศรษฐศาสตร์มหภาคและจุลภาค ซึ่งเป็นเรื่องที่เป็นพื้นฐานของในเรื่องนโยบายการเงิน การคลัง และในเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ไทย ในระยะนั้นเป็นช่วงที่ผมคิดว่าเป็นช่วงที่มีความสำคัญในแง่ที่ว่า วิชาเศรษฐศาสตร์ไม่ได้เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเมือง หรือเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ Classical Economics ซึ่งไม่มีเรื่องที่จะเอาไปใช้ประโยชน์ทางด้านการบริหารประเทศได้มากนัก ในยุคที่คุณป๋วยได้ริเริ่มขึ้นมาโดยเฉพาะในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ใหม่ ๆ นี้ อันนี้ผมรู้สึกเป็นจุดที่มีความสำคัญมากที่ทำให้วิชาทางเศรษฐศาสตร์ของเราได้นำมาใช้ประโยชน์ในด้านการบริหารประเทศในด้านการพัฒนาประเทศ จากบทบาทอันนี้ผมคิดว่าเป็นบทบาท ซึ่งพวกเราคงจะต้องมีความประทับใจมาก แต่ว่าจากการที่คุณป๋วยได้เริ่มนำวิชาเศรษฐศาสตร์มาประยุกต์และก็ใช้กับนโยบายเศรษฐกิจของบ้านเมือง และช่วยให้บ้านเมืองพัฒนาขึ้นมาจนถึงขณะนี้ สำหรับในเรื่องความดีขอเป็นของคุณป๋วย ถ้าบังเอิญการนำวิชาเศรษฐศาสตร์ไปใช้ จนกระทั่งว่าบัดนี้พวกเราในคณะเศรษฐศาสตร์ด้วยกันหลายคน อาจจะข้องใจว่าพัฒนาไปแล้วก่อให้เกิดปัญหามากมาย อาจจะเป็นเพราะว่า เออ คนของคุณป๋วยอาจจะไม่ค่อยดีก็ได้ จึงทำให้เกิดเรื่องอย่างนั้นขึ้นมาก แต่ว่าจากที่คุณป๋วยได้เริ่มปูพื้นในตอนที่น่าเอาวิชาเศรษฐศาสตร์ไปใช้กับการบริหารประเทศ หลังจากนั้นมาก็ได้วิวัฒนาการทางวิชาเศรษฐศาสตร์ ซึ่งคุณป๋วยก็มีบทบาทอย่างแน่นอน โดยเฉพาะ เมื่อได้สร้างคณะเศรษฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์ขึ้นมาก็ได้รับความร่วมมือ ความช่วยเหลือจากต่างประเทศเป็นอันมาก แต่ก็ได้เริ่มส่งพวกเราที่ได้นั่งอยู่ที่นี้เป็นจำนวนมากไปศึกษาต่อยังต่างประเทศ ก็รุ่นหลังนี้ก็เริ่มจะไปเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ที่

ทฤษฎีล้ำเลิศ มีการเรียนคณิตศาสตร์มากมายขึ้น ตอนนั้นผมยังจำได้ คุณป่วยเริ่มหนัก ใจอยู่เหมือนกัน ได้ปรารถนาอยู่ว่าเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่เริ่มหนักไปทางด้านที่เรียกว่า Quantitative Economics คือเศรษฐศาสตร์ปริมาณมากขึ้น ๆ มีการวิเคราะห์ในเรื่องเล็ก ๆ และรายละเอียดมากขึ้น ที่เป็นห่วงผมเข้าใจว่า ส่วนหนึ่งเป็นเพราะตัวคุณป่วยเองอาจจะไม่ค่อยเข้าใจนักกว่า วิชาเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่ที่ใช้คณิตศาสตร์มาก ๆ นี่มันไปกันได้แค่ไหน เพราะว่าพวกเราที่เรียนเศรษฐศาสตร์รุ่นอย่างกรณีคุณป่วย ก่อนสงครามยิ่งใหญ่ เพราะว่าเป็นพื้นฐานทางคณิตศาสตร์นี้รู้สึกว่าเป็นที่หนักใจกันอยู่ แม้แต่รุ่นผมเอง หลังสงครามใหม่ ๆ ก็อยู่ในฐานะที่ค่อนข้างลำบาก ในเรื่องนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ว่า ทำให้คุณป่วยเองต้องพยายามปรับปรุงตัวเงียบ ๆ โดยไม่บอกให้พวกเรา รู้ อาจจะเป็นการที่ออกไปอยู่ที่เคมบริดจ์ก็ดี ออกไปอยู่ลัซท์ลัซดาโรก็ดี ก็มีการแอบไปเรียนวิชาคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้น เพื่อจะให้ฟังพวกคุณรู้เรื่อง มีเหมือนกันแต่ว่าที่พูดไว้ก็อย่างหนึ่งที่เป็นห่วงมิใช่ว่าเป็นเพราะว่าพื้นฐานทางคณิตศาสตร์อาจจะไม่เหมือนเด็กรุ่นใหม่ แต่ก็เกรงไปว่า การที่เรียนเศรษฐศาสตร์ละเอียดโดยใช้คณิตศาสตร์มาก ๆ อาจจะขาดสิ่งที่คุณป่วยเรียกว่า Wisdom คือปัญญาในเรื่องของความที่จะมองเห็นสิ่งที่ป็นจริง อาจจะมองเห็นน้อยไป ในเรื่องนี้ก็รู้สึกว่าเป็นแนวหนึ่งที่ขณะที่พยายามจะสร้างคณะเศรษฐศาสตร์ให้มีความรู้ ความสามารถทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่มากขึ้น ก็อยากที่จะให้นักเศรษฐศาสตร์รุ่นใหม่ ๆ นี้ได้มี Wisdom ได้มีปัญญาในการที่จะมองอะไรในแง่กว้าง ๆ และก็มองเห็นสภาพของความเป็นจริงเพื่อที่ว่า วิชาเศรษฐศาสตร์ ยังจะใช้ประโยชน์ในเรื่องการบริหารประเทศต่อไปอีกได้

หลังจากที่คุณป่วยได้พยายามสร้างในเรื่องของ สนับสนุนความเจริญด้านวิชาการเศรษฐศาสตร์ถึงขั้นรายละเอียดทางด้านคณิตเศรษฐศาสตร์แล้ว ในระดับต่อมาเท่าที่สังเกตดูก็เริ่มที่จะเกิดมีแนวโน้มทางคณะเศรษฐศาสตร์ที่ออกเป็น 2 ด้านคือ ด้านหนึ่งนั้นก็เริ่มจะกลับไปทางด้านที่เรียกว่าด้านเศรษฐศาสตร์การเมือง ซึ่งก็เป็นการที่จะใช้วิชาเศรษฐศาสตร์มาผนวกเข้ากับทางด้านการเมือง อีกทางด้านหนึ่งก็ไปทางด้านที่เรียกว่าเป็น Neo-Classical ซึ่งในยุคหลังนี้ ก็รู้สึกว่าเป็นช่วงที่ตัวคุณป่วยเองได้หลุดพ้นไปแล้ว แต่ว่าเรื่องความขัดแย้งทางด้านวิชาการ 2 แนว มันก็เป็นเรื่องที่จะเกิดการกระทบกระทั่งกันบ้างในวงการวิชาเศรษฐศาสตร์ ซึ่งต่อมาในระยะหลังและระยะปัจจุบันนี้ จึงได้มีทางสายกลางเกิดขึ้นเป็นตัวเชื่อมระหว่างเศรษฐศาสตร์การเมืองกับเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิก ทางสายกลางอันนี้ที่เราเรียกว่า “การวิเคราะห์วิจัยที่เกี่ยวกับนโยบายเศรษฐกิจ” หรือที่เรียกว่า “Policy Research & Policy Analysis” นี้ก็เป็นวิวัฒนาการที่

เป็นการประยุกต์เอาเรื่องซึ่งคุณป่วยเองพยายามที่จะนำวิชาเศรษฐศาสตร์ไปใช้เพื่อการบริหารประเทศ ไปใช้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ กลับมาอีกครั้งหนึ่ง เป็นครั้งที่ 2 วิวัฒนาการอันนี้ผมอยากจะชี้ให้เห็นในฐานะที่พวกเราอยู่ในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ด้วยกัน ควรจะหวนระลึกถึงบุญคุณคุณงามความดีของดร.ป่วย โดยในขณะเดียวกันเราก็ไม่ควรจะนึกถึงแต่เพียงว่าสิ่งที่เกิดขึ้นเท่านั้น แต่ว่าควรได้มองเห็นว่าวิวัฒนาการเหล่านี้ได้มีการสืบเนื่องติดต่อกันมาจากพื้นฐานที่คุณป่วยเองได้ผุดผายรากฐานเอาไว้ และได้มีการวิวัฒนาการงอกงามต่อมา ซึ่งทั้งหมดนี้เราถือว่าเป็นเรื่องซึ่งคุณป่วยเองได้มีส่วนอย่างยิ่ง แล้วก็ได้อธิบายว่าเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุดในการที่ได้ก่อให้เกิดมีการวิวัฒนาการในการใช้วิชาเศรษฐศาสตร์ เพื่อประโยชน์ต่อทางการบริหารประเทศ การพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาสังคมของประเทศ ซึ่งเรื่องนี้ก็เป็นประเด็นแรกที่ผมอยากจะเอามาเน้นให้ฟัง

ในเรื่องที่สอง ที่ผมคิดว่าเป็นสิ่งสำคัญที่คุณป่วยได้ช่วยสร้างเอาไว้ นอกจากในเรื่องของการสร้างทางด้านวิชาการแล้ว ก็คือ สร้างตัวคนนั่นเอง ซึ่งเรื่องนี้อีกถ้าดูกันไปอาจจะแบ่งได้เป็นคน 3 กลุ่ม ที่คุณป่วยได้สร้างเอาไว้ คน 3 กลุ่มนี้ก็พูดเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับวงการเศรษฐศาสตร์ ถ้าพูดกันว่าคนทั่วไปแล้วผมเชื่อว่าเป็นจำนวนมากเลยทีเดียว ที่ได้รับตัวอย่างอันดีงามจากคุณป่วย และก็พยายามที่จะได้ปรับปรุงตัวเองหรือปฏิบัติตัวให้ไปในทางที่ดี ที่ชอบ ซึ่งเป็นตัวอย่างของคุณป่วย ในวงการทั่วไปเป็นจำนวนมากทั้งในประเทศและนอกประเทศ แต่ว่าที่ผมอยากจะหยิบยกขึ้นมาเนี่ย เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับคนในวงการเศรษฐศาสตร์ 3 กลุ่ม กลุ่มแรกคือกลุ่มกระทรวงการคลัง กลุ่มที่ 2 คือกลุ่มที่ธนาคารแห่งประเทศไทย และกลุ่มที่ 3 นั่นก็คือคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เรียกว่าเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ซึ่งเป็นคนที่มีบทบาทสำคัญในวงการเศรษฐศาสตร์ของประเทศไทย สำหรับผมเองนั้นจัดอยู่ในกลุ่มแรกในกลุ่มของ ดร.อรุณนี่เหมือนกันคือกลุ่มกระทรวงการคลัง เพราะว่าเริ่มงานก็เริ่มที่กระทรวงการคลังคือกรมบัญชีกลาง ซึ่งสมัยนั้นเราเรียกว่า กลุ่มกระทรวงการคลังก็เพราะว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดจะอยู่ในกระทรวงการคลัง สมัยนั้นสำนักงบประมาณก็ไม่มี สภาพพัฒนาก็ไม่มี หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจที่ออกมาเป็นกระบวนในภายหลัง ยังไม่มีทั้งหมดไปรวมขุมกำลังอยู่ในกระทรวงการคลัง โดยเฉพาะ 2 หน่วย คือสำนักงานเศรษฐกิจการคลังที่คุณป่วยสร้างขึ้น อีกหน่วยหนึ่งคือที่กรมบัญชีกลาง กรมบัญชีกลางสมัยนั้นเป็นหน่วยงานที่ไม่ใช่เกี่ยวข้องกับการบัญชีโดยตรงเท่านั้น ขุมทางเรื่องงบประมาณ เรื่องการกู้เงิน เรื่องการเศรษฐกิจ เรื่องความช่วยเหลืออะไรทุกอย่างหมด

อยู่ในกรมบัญชีกลางทั้งนั้น ซึ่งคุณหลวงสิทธิก็เป็นผู้บังคับบัญชาอยู่ในขณะนั้น กลุ่มกระทรวงการคลังก็ได้แยกตัวจากฐานที่กระทรวงการคลังนั้น จึงได้ตั้งองคมนตรีแล้วก็ต่อไปเป็นสำนักงบประมาณ เป็นสภาพพัฒนา และก็มีหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน นโยบายเศรษฐกิจในระยะหลัง ๆ สำหรับกลุ่มที่กระทรวงการคลัง

ผมจะพูดเฉพาะกลุ่มกระทรวงการคลัง แต่จะไม่กล่าวถึงกลุ่มธนาคารแห่งประเทศไทย และกลุ่มคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กลุ่มคนที่คุณป๊วยสร้างไว้ที่กระทรวงการคลังคือ นอกจาก ดร.อรัญ ซึ่งทำหน้าที่เลขานุการแล้วก็มีมาจก คณะซึ่งเอาไปเทียบปริญญาที่ไหนก็ยังเทียบได้แค่พาณิชย ยังมียกลุ่มอีกพวกหนึ่งเขาเรียกว่ากลุ่มนักเรียนนอก กลุ่มนักเรียนนอกไม่มีโอกาสได้เรียนเศรษฐศาสตร์ในเมืองไทย แต่ว่าได้ไปเรียนมาจากที่ต่าง ๆ กลุ่มนักเรียนนอกนี้ความจริงก็เป็นที่น่าหมั่นไส้ของกลุ่มพาณิชยการเหมือนกัน (หัวเราะ) เพราะว่าเข้ามาถึงก็มักจะได้อภิสิทธิ์อะไรต่าง ๆ แล้วก็อย่างว่าบางทีก็เรียกอาจารย์ป๊วยว่าคุณป๊วยอะไรเป็นต้น กลุ่มนักเรียนนอกที่เข้ามากระทรวงการคลังสมัยนั้น ก็เพิ่งจะไปเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์กลับกันมา ก็มี 3 สายด้วยกัน สายจากออสเตรเลียสายจากอังกฤษ และสายจากอเมริกา ที่ผมหยิบทางด้านสายออสเตรเลียขึ้นมาก่อนเพราะว่าผมเป็นสายออสเตรเลีย (หัวเราะ) และที่หยิบขึ้นมาคงเป็นเพราะว่าปมด้อย สายที่เข้ามา 3 สายนี้ ในการตีราคาก็ปรากฏว่า ทางด้านอเมริกาได้เงินเดือน 200 บาท ขณะนั้นสูงมากทางอังกฤษได้ 160 ทางออสเตรเลียนี่คิดมานิดหน่อยได้ 140 บาท (หัวเราะ) เพราะฉะนั้นพวกที่ไปจบมาจากออสเตรเลียในสมัยนั้น ผมขอเรียนให้ทราบ พวกเราถูกทิ้งแค่นั้น คือหลังจากที่ผมเรียนบัญชีที่นี้ ก็พอดีเกิดกบฏแมนฮัตตัน ไปอยู่ในคณะกรรมการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยขณะนั้นด้วย แต่เนื่องจากแพแตกก็เลยต้องไม่มีที่เรียน ถูกย้ายไปตามสถานที่ต่าง ๆ ทราบว่ามีการกบฏแมนฮัตตัน เขากำลังเล่นรักบี้อยู่ในสนามที่นี้ ทหารที่เข้าไปอยู่ในนี้ครั้งหนึ่งแล้วก็เอาด้ามปลายปืนจี้ ก็เลยต้องออกจากมหาวิทยาลัยกันหมด แล้วหลังจากนั้นมาก็ไม่มีที่เรียน เมื่อไม่มีที่เรียนก็เลย ก็ได้ทุน พ.ก. ส่งไปเรียนออสเตรเลียเพราะว่าตู่กน้อยแล้วก็ดีด้วย เพราะฉะนั้นในช่วงนั้นก็เลยกลายเป็นนักเรียนนอกโดยบังเอิญเหมือนกัน เพราะว่าถ้าอยู่ต่อไปอีกประมาณเดือนหรือสองเดือนนะ ก็คงจะได้รับปริญญาบัตรอีกใบหนึ่งเพราะว่าพรรคพวกที่อยู่ในคณะกรรมการนักศึกษาชุดนั้นทั้งหมดได้ถูกสันติบาลจับเข้าไปอยู่ในโรงแรมของสันติบาลเป็นเวลาหลายเดือน เพราะฉะนั้นในการที่ไปอยู่ออสเตรเลียก็เลยไม่ได้รับปริญญาบัตรอะไร ในช่วงนั้นก็ยังมีทางด้านออสเตรเลียก็มี

3 คนด้วยกัน ซึ่งผมจะพูดถึงก็เพราะว่าทั้งหมดเป็นสายที่ว่า คุณป๊วยในขณะนั้น เรียก
ว่า สร้างขึ้นมา เป็นชุดแรกหลังสงครามโลกก็ได้ คนแรกที่กลับมา คือ คุณนฤต ประจวบ-
เหมาะ ซึ่งขณะนี้เป็นผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย คนที่ 2 ก็กระผมเอง ซึ่ง
บังเอิญเป็นอดีตผู้ว่าการไปแล้ว แล้วตอนนี้ก็เป็นเลขาธิการทางสภาพพัฒนาฯ คนที่ 3
ก็คือ คุณจำลอง โต้ะทอง ซึ่งเป็นผู้จัดการใหญ่ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

ทางสายอเมริกาก็มี คุณประสงค์ สุขุม ซึ่งมีบทบาทกันมาก และขณะนี้ก็หลังจาก
เป็นรัฐมนตรีแล้วก็ออกมามีบทบาททางด้านเอกชน แล้วก็มีความ แต่ว่าคนแรกจริง ๆ
นี่ก็คือคุณชาญชัย ลีถาวร ซึ่งเคยเป็นปลัดกระทรวงการคลัง เคยเป็นรัฐมนตรี และ
ขณะนี้ก็เป็นเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ทางด้านอเมริกาอีกคน คือ
คุณไกรศรี จาคิกวานิช ซึ่งก็เป็นอธิบดีกรมศุลกากรรุ่นนี้ก็เรียกว่าเป็นรุ่นแรก รุ่น 200

บาท รุ่นแรกหลังจากนั้นมาก็มีอย่าง ดร.อำนาจ วีรธรรม มีคุณบัณฑิต บุญยะปานะ
ส่วนทางด้านอังกฤษนั้นน้อยหน่อย ทั้ง ๆ คุณป๊วยเองก็รักเมืองอังกฤษเหลือเกิน
แต่ว่านักศึกษารุ่นแรกนั้นก็กลับมาจากนอกแล้ว ไปอยู่กับคุณป๊วยที่กระทรวงการคลัง
ก็มี มรว. จันทร์แรม สิริโชคจันทร์ทัต ซึ่งก็จบมาจาก เคมบริดจ์

จากตัวอย่างอันดีงามที่คุณป๊วยได้พยายามสร้างพวกเราเอาไว้ทั้งแง่คุณธรรม
ในแง่ของความยุติธรรม ในแง่ของการที่จะต้องช่วยกันสร้างคนอีกต่อไปในระดับรุ่น
หลังก็เชื่อว่าการสร้างคนของคุณป๊วยโดยแม้แต่เพียงพูดถึงคนกลุ่มเดียวและกลุ่มแรกนี้
เท่านั้น ก็คงจะเห็นว่าที่คุณป๊วยสร้างเอาไว้เมื่อ 20 ปีที่แล้ว 20 กว่าปีแล้ว บัดนี้ก็ยังได้
รับทอดและสืบเนื่องที่จะได้พยายามที่จะปฏิบัติไปในแนวทางที่คุณป๊วยเองได้ทำตัว
เป็นตัวอย่าง และได้กำหนดเป็นแนวทางเอาไว้ ถึงแม้ว่าจะไม่ครบถึง 50% แม้จะ
40% อย่างที่ ดร.อรรถ ก็พยายามทำอยู่นี้แต่ก็เชื่อว่าเราไม่ใช่คนเดียว ไม่ใช่คุณป๊วย
คนเดียวหลายคนรวมกัน ก็เชื่อว่าจะมีผลในทางที่จะเป็นการสืบเนื่องแล้วก็ทำให้
คุณงามความดี สิ่งที่คุณป๊วยได้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบไว้ในระยะ 20 ถึง 25 ปีที่แล้วนี้
ก็ยังสามารถถองงาม แล้วก็เจริญสืบเนื่องกันไป เพื่อประโยชน์ของพวก
เราและก็สำหรับประเทศชาติเป็นส่วนรวมต่อไปโดยที่ไม่ขาดตอน กระผมก็ขอพูดแต่
เพียงเท่านี้ (ปรบมือ)

นายทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์ กระผมขอเสริมในจุดที่ท่านอาจารย์ ดร.เสนาะ
อุณาภูล เล่าให้ฟังว่าท่านอาจารย์ของเราเป็นนักสร้างคนจริง ๆ เลย แล้วก็ท่านมีความ
จำเริญมากเลยนะครับ จนถึงวันนี้ท่านก็ยังเขียนจดหมายถึงลูกศิษย์ลูกหา หรือผู้ได้
บังคับบัญชาของท่านอยู่เสมอ ๆ จดหมายฉบับล่าสุดเขียนเมื่อ 8 วันที่แล้ว วันที่ 1

41 Lavenham Road,
Southfields,
London SW18 5EZ.

๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๖.

ดี, เกरिकเกียริติ, พลุ, ฯลฯ, ฯลฯ, ฯลฯ, ฯลฯ, ฯลฯ, ฯลฯ, ฯลฯ,
ด้วยรักทุกคน.

ขอใบใจมากที่ส่งบัตร พร้อมกับหลายเซ็นมาก

๗๒ คน ผมดีใจที่ยังติดต่อรวมรุ่นกันได้มาก

ผมดีใจตามท่า เมืองไทยอยู่เสมอ และเพื่อให้เห็น

คุณความดีในกิจการงาน ก็ดีใจ ขอให้ทุกคนมีความสุข

และความเจริญ ทั้งการงาน และชีวิต ครอบครัว,

ผมสวัสดีพอประมาณ

รักและคิดถึงเสมอ.

ป่วย.

(ป่วย ถึงภากรณี.)

มีนาคม 2526 แล้วก็มิได้บังคับตัวจริงติดไว้ที่แสดงนิทรรศการใต้ถุนคณะ ถ้าใครยังไม่รีบกลับก็แวะไปดูได้ เขียนตัวหนังสือลายมืออาจจะไม่เหมือนเดิม เพราะท่านเขียนด้วยมือซ้าย มือขวาไม่ถนัด อันนี้เป็นพยานอย่างดีว่าที่ท่านสร้างคนและก็สร้างวิชาการนั้น เป็นที่ยอมรับอย่างที่ท่านอาจารย์ ดร.เสนาะว่า ผมขอกราบเรียนเชิญท่านผู้อภิปรายอีกท่านหนึ่งนะครับ คือ คุณสุวัฒน์ วรดิลก ขอเรียนเชิญครับ (ปรบมือ)

นายสุวัฒน์ วรดิลก

ในชีวิตของคนเรา ผมคิดว่ามีบุคคลที่อยู่ในหัวใจเราหลายคนโดยเฉพาะผมอีก 4 เดือนก็อายุ 60 ปี และย่างเข้าเดือนตุลาคมปีนี้ก็คงปลดเกษียณ ผมก็เลยมีบุคคลที่อยู่ในหัวใจหลายคน คนบางคนมีค่าควรที่จะอยู่ในหัวใจเรา บางคนไม่มีค่าและเราอยากจะลืม แต่เราก็ลืมไม่ลง (หัวเราะ) เพราะมันทำให้เราปวดแสบปวดร้อน สรุปลแล้วคนที่อยู่ในหัวใจเราทุกคนจะมีทั้งด้านบวกและด้านลบ สำหรับอาจารย์ป่วยท่านอยู่ในหัวใจของผมมานานในด้านบวก ผมรู้จักท่านอยู่ด้วย 2 ด้าน คือ รู้จักงานของท่านก่อน ผมตื่นเต้นกับกิจกรรมของท่านตั้งแต่ พ.ศ. 2487 ก็ที่ท่านเป็นกลุ่มคนไทยชุดแรก 3 คนที่โคจรลงมาปฏิบัติหน้าที่เสรีไทย หรือเรียกว่ากู่ชาติในยุคนั้น ผมนิยมท่านมากถือว่าท่านกล้าหาญทีเดียว ท่านเรียนธรรมศาสตร์รุ่นแรกหมายถึงว่ารุ่นที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์สถาปนาขึ้นมาเมื่อ พ.ศ. 2477 ท่านเป็นนักศึกษารุ่นหนึ่ง ผมห่างจากท่านมาราว ๆ 5 รุ่น ผมเข้าเรียนเป็นนักศึกษาธรรมศาสตร์ เมื่อ พ.ศ. 2485 หลังจากที่ญี่ปุ่นขึ้นแล้ว

ผมอยากจะเล่าเฉพาะในด้านส่วนตัว เพราะว่าทั้งสองท่านที่พูดไปแล้วท่านพูดถึงทางด้านวิชาการ และด้านงานที่ท่านสัมพันธ์ต่อกัน สำหรับผมอยากจะพูดเฉพาะเรื่องส่วนตัวที่ผูกพันกับอาจารย์ป่วย สำหรับด้านงานของท่านนั้นเข้าใจว่าทุกท่านที่นี้คงจะได้ศึกษาแล้ว ในด้านส่วนตัว ผมรู้จักท่าน เมื่อครั้งแรกดูเหมือนปี พ.ศ. 2491 หรือ 2492 จำไม่ได้ ตอนนั้นผมมีเพื่อนอยู่คนหนึ่งทำงานอยู่กรมบัญชีกลาง เป็นคาราฟุตบอลธรรมศาสตร์ อาจารย์ป่วยเป็นคาราฟุตบอลเก่าอัสสัมชัญ ท่านก็ชอบนักกีฬาด้วย ตอนนั้นท่านอาจารย์ป่วยไม่ทราบว่าเป็นหัวหน้ากองหรือเป็นผู้อำนวยการ ทำงานยังไม่มิตำแหน่งตอนนั้น แต่ผมได้รู้จักท่านเผิน ๆ หลังจากนั้นก็ได้พูดคุยวิสาสะโดยที่ไม่ได้ใช้เวลามากนัก ในช่วงที่ผมมีความรู้สึกอยากจะปรึกษาท่าน ก็เป็นช่วงที่บุญวาสนามันไม่อำนวย คือช่วงที่ท่านมีความรุ่งเรืองมาทำงานร่วมกับจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ในช่วงนั้นผมเข้าไปอยู่ในคุกเสีย (หัวเราะ) โอกาสที่จะพบกันก็เลยไม่มี แต่ผมก็ยังนึกถึงท่านอยู่เสมอ และนึกว่าวันหนึ่งถ้าได้พบกันก็อยากจะสนทนากันนาน ๆ เมื่อผมพ้นจากคุกคะรางมาแล้ว ก็อยู่ในช่วงที่จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีอำนาจอยู่ในช่วงนั้น

เป็นช่วงที่เราได้รับข่าว 2 อย่าง คือ ข่าวลืออย่างหนึ่ง และก็ข่าวซุบซิบในวงในอีกอย่างหนึ่ง คือช่วงนั้นท่านที่เคยผ่านมาแล้วคงทราบดี เป็นยุคที่มีดสนิทดินะ หนังสือพิมพ์ก็รู้สึกว่ามันอ่อนแอ คือ แล้วแต่ที่ท่านจะบงการอะไรมา หนังสือพิมพ์ใหม่ก็ออกไม่ได้ เพราะท่านไม่อนุญาต ก็รู้สึกเป็นยุคที่มีดมัว เมื่อมีดมัวกระแสข่าวลือก็สูง ข่าวซุบซิบวงในก็สูงมาก ในระหว่างข่าวลือ, ข่าวซุบซิบวงใน ในความคิดเห็นของผมข่าวลือเราเชื่อได้สัก 20% อีก 80% ควรจะเป็นข่าวเท็จ ผมถืออย่างนั้น แต่ข่าวซุบซิบวงในมัน 50-50 คือ พอเชื่อได้บ้าง พอเชื่อได้ทีเดียว ขณะที่ว่ามีทั้งเท็จทั้งจริงเกือบก้ำกึ่งกัน ในช่วงนั้นข่าวเกี่ยวกับจอมพลสฤษดิ์ ธีระรัชต์ เป็นข่าวที่น่าหน้ามาก โดยเฉพาะคนที่อยู่ในคุกตารางอย่างผม พวกเราก็คุยแต่เรื่อง จอมพลสฤษดิ์ ธีระรัชต์กันมาก แม้ออกมาแล้วเรื่องจอมพลสฤษดิ์ ในวงในก็มีอยู่มากเหลือเกิน เพราะท่านเป็นอัจฉริยะจริง (หัวเราะ) ผมว่าท่านเป็นคนอัจฉริยะผู้หนึ่งทีเดียวที่สามารถจะควบคุมประเทศชาติไว้อยู่ในกำมือได้ ควบคุมทหารให้มีเอกภาพไม่มีการแตกแถวเหมือนที่เราเห็นทุกวันนี้หรือเมื่อตอนพ.ศ. 2516 ตอนนั้นข่าวลือเกี่ยวกับท่านจอมพลสฤษดิ์นี่ก็มีมาก ผมชอบฟัง เป็นต้นว่าท่านประชุมในคณะรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีก็ประชุมไป ซึ่งล้วนแต่มีท่านผู้มีคุณวุฒิทั้งหลาย ท่านจอมพลสฤษดิ์ และท่านอื่น ๆ ก็ทุบเถลิด โป๊ะ ๆ แล้วกินไปเรื่อย ๆ ไม่ช้าท่านก็หลับน้ำลายไหลยืด ทส.ก็เอาผ้ามาเช็ดให้ อย่างนี้ก็เป็นข่าวซุบซิบวงใน แต่ท่านมีอัจฉริยะอยู่อย่างหนึ่ง เมื่อท่านรู้สึกตัวตื่นขึ้นเมื่อการประชุมคณะรัฐมนตรีจะเสร็จสิ้น ท่านก็สรุปปัญหาได้หมดเลย (หัวเราะ) คือจะทำอะไร ทำอย่างไร ท่านทำได้หมด อันนี้เราถือว่าท่านเป็นอัจฉริยะ แม้แต่กระทั่งรัฐมนตรีว่าการ 2 คนเกือบจะคอยกันในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี อันนี้หลายท่านคงจะไม่ทราบ อันนี้ก็ซุบซิบวงในอีก ผู้ที่เล่าให้ฟัง ผมคิดว่าเชื่อถือได้ รัฐมนตรีท่านหนึ่งก็ตำรัฐมนตรีอีกท่านหนึ่งว่ากินหมู่มาก รัฐมนตรีอีกท่านก็ว่าท่านกินรถเมล์มาก ก็เกือบจะวางมวยกันขึ้น ขณะนั้นท่านจอมพลสฤษดิ์ก็ไม่อยู่ในที่ประชุม คือท่านไปพบแขกต่างประเทศอยู่ข้างนอก สักครู่ท่านก็เข้ามาก็มีการห้ามปราม มีการรายงานให้ท่านทราบ อันนี้ก็แสดงให้เห็นอัจฉริยะท่านอย่างหนึ่ง ท่านไม่สอบถามว่าใครผิดใครถูก ท่านถามแต่ว่ารัฐมนตรีคนนั้นซึ่งเป็นทหารทั้งคู่ “ลือรูนไหน” บอกว่ารูนนั้น ไอ้เนื้อที่รูนน้อย ถ้าอย่างนี้รูนน้อยก็จะขอโทษพี่เขาได้ไหม “ได้ซิครับ” พี่จะยกโทษให้น้องได้ไหม “ได้ครับ” เอาตกลงไหวกันทีเดียวเล็กน้อย อันนี้ผมคิดว่าเป็นอัจฉริยะอันหนึ่งของท่านจอมพลสฤษดิ์ ที่นี้ในช่วงข่าวซุบซิบวงในจากคณะรัฐมนตรีนี้ก็มีอยู่อีกข่าวหนึ่งเกี่ยวกับอาจารย์ปวย ก็ ตอนนั้นอาจารย์ปวยไปเป็นผู้แทนภาคีมูลกัมภัก์กันชนเรื่องดีบุก เมื่อสมัยจอมพล ป. เอาดีบุกและยางไปเข้า

มูลนิธิกันชนระหว่างประเทศ เขาคำหนดราคาให้ขายและปริมาณการส่งออก ซึ่ง
ท่านก็ทรงทราบดีแล้ว ได้มีข่าวมาบอกว่าอาจารย์ป่วยท่านเข้าไปร่วมประชุมในฐานะ
ผู้แทนของประเทศไทย ท่านก็มีจดหมายมาถึงจอมพลสฤษดิ์ฉบับหนึ่ง ท่านค่าจอมพล
สฤษดิ์ว่า เสียขายนับถือท่านมาก รายงานข่าวของกรมการสถิติบุกของโลกในยุโรป
มีรายงานแน่นอนว่าท่านร่วมมือกับพ่อค้าเศรษฐกิจใต้คนหนึ่ง ค่าแร่ออกตลาดมี
ซึ่งผิดกฎของสถิติบุกของโลกนะฮะ ข่าวนี้ผมก็ฝังใจว่าเป็นจริงไหม ผมคิดว่าพบอาจารย์
ป่วยสักครั้งหนึ่ง ผมจะได้ถามเรื่องนี้ แต่โอกาสที่เราพบกันก็ไม่มี จนกระทั่งท่านมารับ
ตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในช่วงนั้นก็ในช่วงที่ไม่ค่อยดี เป็นช่วง
ที่มีเหตุการณ์ไม่ค่อยดี คือ มีสามเนตรอายุ 60 กว่า อยู่ ๆ ก็เดินทางเข้ามาจำวัดอยู่ในประเทศ
ไทย (หัวเราะ) ผมเรียกว่าสามเนตรเพราะว่าไม่ได้บวชพระ บวชเนตรจริง ๆ (หัวเราะ)
อันนี้เกิดปัญหาขึ้นในกลุ่มศูนย์นิสิตนักศึกษา เขามีการรุ่มรวยมากมีการเดินขบวน
มีการขว้างระเบิดปากันบ้าง นักศึกษาธรรมศาสตร์ไม่ทราบว่าเวรกรรมอะไร คือปัญหา
เกี่ยวกับประเทศชาติประชาชน ในด้านความไม่เป็นธรรมหรือในด้านที่ไม่ถูกต้อง
แล้ว ธรรมศาสตร์มักจะตื่นตัวก่อนใครผมก็ห้วงอาจารย์ป่วย เหตุการณ์ก็ตึงเครียดอยู่มาก
จนกระทั่งปลายเดือนกันยายน 2519 ผมก็ติดต่อผ่านมายังผู้สนิทอาจารย์ป่วย ผมคิด
ถึงท่าน ผมหวังว่าเหตุการณ์อย่างนี้ท่านจะอยู่อย่างไร ท่านจะทำตัวยังไง ท่านก็บอกว่า
สำหรับคุณสุวรรณนี่ให้มาพบตอนดึก ๆ ผลสุดท้าย เราก็นัดพบกันวันหนึ่งที่หน้าตึก
เศรษฐศาสตร์ ผมก็นัดพบกับท่าน ท่านก็นัดพบผมว่า 4 ทุ่มผมว่างงานแล้วผมจะมาพบ
คุณได้ มหาวิทยาลัยก็ปิดแล้ว เยียบสงบดี เราจะคุยอะไรกันก็ได้ สี่ทุ่มสัก 5 นาที ผม
ก็มาถึง ปรากฏว่าอาจารย์ป่วยยืนรออยู่ก่อนถือกุญแจวงหนึ่ง ท่านก็พาผมขึ้นลิฟท์
ไปห้องทำงานของท่านซึ่งอยู่ชั้นบนตึกเศรษฐศาสตร์ รู้สึกคุณเพ็ญศรีเพื่อนคู่คิดของ
ผมก็มาด้วย แกขับรถให้ผม เพราะ ผมตอนกลางคืนขับรถไม่ค่อยเห็น ท่านก็ถามว่า
ผมกินเหล้าหรือเปล่า เสร็จแล้วท่านก็ตอบของท่านเองว่าถามนักเขียนว่ากินเหล้าหรือ
เปล่าก็ไม่ถูก ท่านก็ควักเหล้าออกมา (หัวเราะ) ผมจำได้ว่าท่านชอบดื่มเหล้าสก็อต
ชีวาสรีกัล ซึ่งเป็นเหล้าที่ตีผมไม่ค่อยได้มีโอกาสนึกผมเคยแต่ล่อเหล้าตราแดงอย่างสูง
หรือ Black and White อะไรตามเรื่องตามฐานะ ท่านก็กินเหล้าคุยอะไรหลายเรื่อง ซึ่ง
บางเรื่องผมขอสงวนไว้ไม่พูดในที่นี้ แต่บางเรื่องผมก็เปิดเผยได้ เป็นต้นว่า ท่านก็
ถามถึงผมซึ่งจากท่านไปนานเป็นยังไงบ้าง ผมก็เล่าให้ท่านฟัง ท่านก็บอกว่ารู้แล้วสงบ
อารมณ์อยู่ในคุก แล้วท่านก็ถามตอนหนึ่งว่า เขาว่าคุณเป็นคอมมิวนิสต์ ผมบอกอาจารย์
เห็นยังไง ผมเป็นหรือเปล่า ท่านก็หัวเราะถ้าคนอย่างคุณเป็นคอมมิวนิสต์คนไทยทั้งสี่สิบ

ล้านคนเป็นหมด คือผมสูบบุหรี่กินเหล้าฝรั่งอย่างนี้ ท่านก็ว่าคงไม่เป็นคอมมิวนิสต์
หรอก แล้วท่านก็อ่านดูพฤติกรรมผมมาตั้งแต่ต้น เราคุยกันปัญหาคอมมิวนิสต์บ้าง
สังคมนิยมบ้างหลายปัญหา สรุปท้ายท่านก็บอกว่า คอมมิวนิสต์ผม ไม่เอาด้วยหรอกแต่
สังคมนิยมพอพูดกันได้ อันนี้ผมยังจำคำพูดของท่านได้ ผมก็เห็นว่าสังคมนิยมทางเดียว
ในระบบเศรษฐกิจเท่านั้นที่จะช่วยแก้ไขปัญหาในเมืองไทยขณะนี้ได้ เสร็จแล้วผมก็
เอาเรื่องที่ฝังใจมานานมาถามท่านว่า อาจารย์ครับ อาจารย์เคยมีจดหมายคำจอมพล
สฤษดิ์ไช่หรือไม่ ถามว่าได้ข่าวมาจากไหน ผมก็บอกว่าเขาก็ซุบซิบวงใน แล้วข่าวมัน
เป็นยังไง ข่าวนี้ก็เป็นารแสดงอัจฉริยะของท่านจอมพลสฤษดิ์เหมือนกัน เพราะว่า
ท่านรับจดหมายจากอาจารย์ป่วยแล้วแทนที่จะเก็บไว้ ท่านกลับยื่นให้รัฐมนตรีดูทุกคน
แล้วท่านก็บอกว่านี่ คุณป่วยเข้าใจผมผิด คนอย่างผมหรือจะเที่ยวไปค้าแร่เดือนกับคนอย่าง
นั้น ๆ ท่านว่าของท่านไป ท่านรัฐมนตรีหลายคนรู้สึกจะไม่พอใจอาจารย์ป่วย ก็ไป
กล่าวหาท่านได้ ผมก็รายงานให้ท่านฟังว่าข่าวเป็นยังไง อาจารย์จะว่ายังไง อาจารย์ยัง
บอกว่าผมไม่ค่าท่านหรอก ผมเพียงแต่พูดว่า ถ้ารายงานของคณะกรรมการของสภาตุ๋น
เป็นจริงแล้ว เราจะเสียเงินค่าปรับมาก ผมห่วงเรื่องเงินค่าปรับแล้วเราก็ก้อยมีเงิน
ที่จะเสียค่าปรับ แล้วจอมพลสฤษดิ์ท่านก็ไม่ได้ว่าอะไร ท่านเขียนจดหมายออกคำสั่งตอบ
ไปว่าให้พยายามให้ผมทำหน้าที่อย่างเดียว คือ พยายามลดเงินค่าปรับให้น้อยลง (หัว
เราะ) ท่านก็อัจฉริยะจริง ๆ ท่านไม่ฟังเรื่องจริงหรือไม่จริง ท่านบอกลดเงินค่าปรับให้
น้อยลงก็แล้วกันวะมันก็จบเรื่อง เราจะเห็นได้ว่าท่านจอมพลสฤษดิ์ก็มีอัจฉริยะเป็น
คนที่เก่งในการใช้คน ทั้งอาจารย์ป่วยท่านก็บอกว่า ผมถามท่านว่า ตอนนั้นท่านมา
เป็นหลังจากที่เป็นผู้อำนวยการสำนักงบประมาณคนแรกที่จอมพลสฤษดิ์ตั้งขึ้น ต่อมา
นั้นท่านก็ลาออก ผมก็ถามว่าท่านลาออกจากสำนักงบประมาณทำไม ท่านก็พูดว่าไม่ไหว
สู้ทหารไม่ไหวเบิกเงินจ้ง (หัวเราะ) ไม่ทราบว่าเป็นที่นี้มีทหารหรือเปล่า (หัวเราะ) มันคน
ละชุดกัน ดังนั้นเมื่อท่านลาออกมา ท่านตั้งใจจะกลับประเทศอังกฤษ ฟังท่านพูดนะชะว่า
จอมพลสฤษดิ์ให้ท่านเป็นผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยต่อไปอีก ซึ่งต่อมาไม่นาน
ท่านจอมพลสฤษดิ์ถึงแก่กรรม ท่านก็กลับมามาจนกระทั่งได้เป็นอธิการบดีเป็นตำแหน่ง
สุดท้ายของท่าน อันนี้ผมรู้สึกถ้าพูดถึงท่าน แล้วผมรู้สึกขมขื่นใจมากทีเดียวนะชะ
สำหรับเหตุการณ์ครั้งหนึ่งที่ผ่านมา คือ เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2519 ผมห่วงอาจารย์ป่วย
หลังจากนั้นกลับไป ผมก็คอยสดับตรับฟังเหตุการณ์ในธรรมชาติรจนกระทั่งเกิดเหตุร้าย
แรงขึ้น จนกระทั่งผมรู้สึกปวดร้าว เพราะคนบางคนที่อยู่ในหัวใจของผม คืออาจารย์
ป่วย ผู้ที่มีผลงานขนาดกู้ชาติมาแล้ว รับตำแหน่งสำคัญมาแล้ว มีลายเซ็นตีในธนบัตร

ทุกใบที่คนไทยใช้อยู่ช่วงหนึ่ง แล้วมาดำรงตำแหน่งสำคัญหลังสุดคืออธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีข่าวว่าถูกกระชากคอกุ้งเช็ญแถมจะให้ประชาชนประท้วงเสียอีก อันนี้เป็นเรื่องข่มขืนใจมาก เมื่ออาจารย์ทินวัฒน์ได้บอกผม ให้มาพูดในวันนี้ ผมจึงต้องรีบมาเพื่อบรรเทาความข่มขืนให้ลดลงสักระดับหนึ่ง (ปรบมือ) เพราะฉะนั้นมันเป็นสิ่งที่ประหลาดใจมาก นำประหลาดอย่างหนึ่ง คนอย่างอาจารย์ป๋วยซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่าที่สุดของประเทศเรา แต่เป็นคนที่ไม่ม่แผ่นดินอยู่ ทำให้เราเกิดความน้อยใจ เหตุใดสังคมไทยเราทำไม ไม่ต้อนรับคนดี ทำไมไม่หวงแหนปกป้องคนดีไว้อย่างที่ท่านอาจารย์ท่านเคยอภิปรายไปแล้วที่บอกว่า แม้แต่อยู่ในเมืองไทยในช่วงนี้ ขณะที่นายเผ่ามีอำนาจหรือยศอัครวิทนงทุก ๆ ท่าน บางท่านก็อาจจะทันในยุคนั้นจะเห็นได้ว่า ท่านมีความเป็นตัวของตนเอง เมื่อไม่ยอมด้วยกับการที่ตำรวจเบิกเงินถึง 60 ล้าน ท่านก็ขอให้ทำให้ปลัดเขาก็ปลัดจริง ๆ (หัวเราะ) ผมไม่เข้าใจ ทำไมช่วงนี้บ้านเมืองถึงได้เป็นอย่างนั้น

ในส่วนตัวผมกับอาจารย์ป๋วย ผมเคยไปด้อม ๆ มอง ๆ ดูบ้านของท่านหลังจากที่ท่านไปแล้วรู้สึกมีความเศร้าสลดใจมาก ไม่ทราบที่ท่านที่นั่งอยู่ที่นี้จะเป็นด้วยหรือเปล่า บ้านท่านเป็นบ้านชั้นเดียว ท่านซื้อเมื่อ พ.ศ. 2498 ผมจำได้ในราคา 40,000 บาท เนื้อที่ราว ๆ รู้สึกจะ 300 ตารางวาได้ ท่านก็อยู่ของท่านมาอย่างนั้น ถึงขนาดจอมพลสฤษดิ์เอ่ยปากนี้ไม่ใช่ข่าวลือเป็นข่าวที่ท่านเล่า จะปลูกให้ใหม่ท่านก็ไม่ยอม แล้วท่านมีรถเก่า ๆ อยู่คันหนึ่งเป็นรถออสติน มีคนขับด้วยอายุราว ๆ ท่านคนหนึ่ง และท่านก็ปฏิบัติต่อคนรถเหมือนข้าราชการของเรา เสาร์อาทิตย์ให้หยุดงานได้ ตัวท่านเองเสาร์อาทิตย์ก็นุ่งกางเกงขาสั้นไปจ่ายตลาดแถวปากซอยอารีย์เป็นประจำ เป็นชีวิตที่งดงามอย่างที่ท่านผู้อภิปรายคนแรก ท่านบอกว่า ในสภาพของมนุษย์แล้วยากที่เราจะสู้ท่านได้ เมื่อปีที่แล้วก็มีท่านอาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ คือ อาจารย์ทวี หมิ่นนิกร, อาจารย์นวลฉวี สุธรรมวงศ์ ท่านมาชวนผมจัดการให้ห้องสมุดอาจารย์ป๋วย ผมก็ยินดีร่วมอย่างเต็มใจ จัดที่หอประชุมใหญ่ ตอนนั้นมีพวกเราติดต่อไปจะใช้ชื่ออย่างไร ท่านก็ตอบมาด้วยลายมือท่านก็เขียนไม่ตรงที่ตรงทางนัก บอกว่าไม่ให้ใช้อาจารย์หรือดร.ให้ใช้ห้องสมุดป๋วยเฉย ๆ อันนี้แสดงให้เห็นคุณลักษณะอย่างหนึ่งของท่านจิตใจที่เป็นประชาธิปไตยแท้จริงของท่าน ผมก็จัดงานให้ท่านอย่างเต็มที่ โดยเอาคนตรีแกรนด์อ็อกซ์มาแสดงร่วมกับนักร้องที่มีชื่อเสียง เซียนพฤษ อุลตัมภักธานนท์มาเป็นโฆษก เราจัดสิ่งที่เป็นหัวกระทิทั้งหลาย มีคนระดับรัฐมนตรีอย่าง วีระ มุสิกพงศ์ และบัญญัติ บรรทัดฐานก็มาร้องเพลง รายการกรีกครั้งหน้าดู ผมก็อุทิศภาพยนตร์จีนที่ผมซื้อมาจากประเทศจีนเรื่องหนึ่งคือเรื่อง ซากุระ หนึ่งเรื่องนี้ดีมากแต่ฉายแล้วขาดทุน แต่เหมาะที่จะฉายในหอประชุม

ธรรมชาติศาสตร์ ปรากฏว่าได้รับความสนใจมาก เป็นเรื่องเศร้าโศกมากระหว่างแม่จีน ลูกญี่ปุ่น อะไรทำนองนี้ แต่ผลจากการจัดครั้งนั้น รอบเดียวที่เราจัดได้เงินถึง 1 แสน 3 หมื่นกว่า คนดูแน่นชนิด นี้แสดงให้เห็นว่าทุกคนไม่ได้มาชมรายการอย่างเดียว มาด้วยความศรัทธาที่มีต่ออาจารย์ป่วยด้วย และที่น่าชื่นใจที่ผมอยากจะเรียนให้ทราบว่าเป็นที่นี้คือว่า วงดนตรีแกรนด์เอ็กซ์ ซึ่งเป็นดนตรีที่กำลังฮิตอยู่ในยุคนี้จ้างไปแสดงที่ไหน เขาเอาชั่วโมงละหนึ่งหมื่นบาท จ้างมาแสดงที่หอประชุมเขาก็เรียกหนึ่งหมื่นบาท แต่หลังจากการแสดงแล้วพวกเขาไม่เอาเงินหรอก เพราะว่ามีคนดนตรีในวงของเขามีคนหรือ 2 คนไม่ทราบเป็นลูกศิษย์อาจารย์ป่วย ขอยกแรงงานของเขาบูชาคุณอาจารย์ป่วยได้ ยินแล้วน่าชื่นใจ แสดงให้เห็นว่าอาจารย์ป่วยไม่ใช่เป็นที่ศรัทธาเฉพาะปัญญาชนเท่านั้น แม้แต่ระดับศิลปินทั้งหลายในระดับวงกว้างมีคนนับถือท่านมาก ผมคิดว่าในช่วงนี้ขอจบเพียงเท่านี้ก่อน ขอขอบคุณครับ (ปรบมือ)

นายทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์

เป็นอย่างไบบ้าง หลายคนขี้ตากงไม่ใช่วง คงจะซึ่งกับความงามของอาจารย์ป่วย ที่พี่สุวรรณ วรคิลก ได้เล่าให้เราฟังด้วยความสุจริตและจริงใจ ไม่ได้ใช้สำนวนนักประพันธ์เลย มีเวลาเหลืออีกเพียงนิดหน่อยไม่ทราบว่ามีผู้ร่วมอภิปรายท่านใดต้องการกล่าวเสริม วันนี้ไม่มีการตอบคำถามเพราะเป็นการเล่าความหลังให้ฟัง (หัวเราะ) อยากจะขอกราบเรียนอาจารย์เพิ่มกันคนละนิด ๆ หน่อย ๆ เพราะว่าอย่าให้เกินเวลามาก ขอกราบเรียนเชิญ ดร.อรัญ (ปรบมือ)

ดร.อรัญ ธรรมโน

ผมขอผ่านผมใช้เวลาตอนแรกไปมากแล้ว

นายทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์

อาจารย์ ดร.อรัญ สละสิทธิ์ ขอเชิญอาจารย์ ดร.เสนาะ ดร.เสนาะ ขอผ่าน หรือคุณสุวรรณจะครบแล้วใช่ไหมขอ

นายสุวรรณ วรคิลก

ขอเรียนแทนอาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ โครงการห้องสมุดป่วยจะคงดำเนินต่อไป เพราะว่าทางรัฐบาลไม่มีเงินให้ เจตนารมณ์ของท่านอาจารย์ป่วยและห้องสมุดอันนี้ไม่ใช่เฉพาะนักศึกษาที่เรียนวิชาเศรษฐศาสตร์เท่านั้น ไม่เฉพาะในมหาวิทยาลัยนี้เท่านั้น นักศึกษาทุนมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ หรือประชาชนที่สนใจวิชาเศรษฐศาสตร์ก็สามารถ

ที่จะมาค้นมาศึกษาค้นคว้าได้ในห้องสมุดแห่งนี้ ปีนี้ผมคิดว่าผมจะต้องเห็นคเหน้อย
อีก มีการทำรายการบันทึกเก็บเงินให้สร้างห้องสมุดสมทบที่ละเล็กละน้อย ผมคิดว่า
เมื่ออาจารย์ป่วยอยู่ในหัวใจของทุกท่านในที่นี้ ผมก็อยากขอร้องทุกครั้งที่มีการจัดราย
การเพื่อห้องสมุดป่วยแล้ว ก็โปรดอย่าได้ขาด ขอให้ช่วยสนับสนุนอย่างเต็มที่ด้วย
ขอบคุณครับ (ปรบมือ)

นายทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์

ท่านอย่าเพิ่งกรุดาลูกเลย ขอเวลาสักนิด เราควรจะได้อยู่ร่วมกันให้เกียรติผู้ทรง
คุณวุฒิทั้ง 3 ท่านพร้อม ๆ กัน มิฉะนั้นผู้อภิปรายเหงาแน่ พูดเสร็จท่านไปก่อน (หัว
เราะ) ใครจะปรบมือให้เราดอนท้าย (หัวเราะ) คณะเศรษฐศาสตร์มีข่าวที่จะเรียนให้
ศิษย์เก่าทราบ ว่าเรากำลังทำโครงการห้องสมุดป่วย Puey's Collection ซึ่งขณะนี้ยังขาดเงิน
ทุนอีกมากเลยศิษย์เก่าได้รวบรวมกันขณะนี้ได้มา 3 แสน 7 ก็ยังไม่พอทำอะไร ใครที่
รู้ตัวว่ายังไม่ได้ช่วยคณะฯ เลยแม้แต่บาทเดียว (หัวเราะ) ก็ควรจะลงมือบ้าง ไม่ต้อง
มากไม่ต้องถึงพัน (หัวเราะ) คนละ 500-600 ก็พอ (หัวเราะ) ถ้าเผื่อท่านมี 10 บาท
20 บาทก็ยินดี ตั้งแต่ 1 บาทขึ้นไปน้อยกว่านั้นเราไม่มีทอน (หัวเราะ) คณะยังมีโครงการ
ที่จะสร้างตึกอาคารของดร.ป่วย ในชื่อนี้โดยงบประมาณของหลวง แต่เราก็ต้องช่วยกันหา
เครื่องใช้ไม้สอยในตึก อันนี้ก็คงจะเป็นข่าวดีมากสำหรับพวกเราในเวลาอันใกล้นี้ ไม่
เกินปีหน้า สำหรับสมาคมเศรษฐศาสตร์นั้น มรว.ปรีดิยาทร เทวกุล ให้เรียนว่า สมาชิก
ยังไม่มียากเท่าที่ควรจะเป็น สมาชิกยังน้อยอยู่และหลายคนขาดการส่งสมาชิกราน
มาแล้ว ขาดส่งค่าสมาชิก ถ้าท่านรู้ตัวที่ควรจะมีสมัครใหม่หรือว่าต่ออายุค่าธรรมเนียม
ในที่สุดนี้ขอเรียนว่าวันนี้เราได้รับสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นคุณค่ามากมาย อย่างน้อยเราก็ได้
ทบทวนความเป็นมนุษย์ของเราว่ามีสักเท่าไร (หัวเราะ) เฉพาะตัวของกระผมเอง
นั้น ขอโทษ (หัวเราะ) ผมยังไม่ได้พูดเลยขอพูดหน่อย (หัวเราะ) กระผมไม่ได้พูดเลยผม
นอนไม่หลับแค้นนี้ (หัวเราะ) เฉพาะกระผมเองนั้นผมเป็นลูกศิษย์ปี 2506 เข้ามา
เป็นรุ่นที่ 2 แล้วก็เป็นผู้แทนของปีและได้เข้าห้องท่านบ่อย ๆ ผมพบว่าเป็นบุคคล
ซึ่งหายากมาก เราจะจัดงานต้องรับน้องใหม่สังสรรค์รับขวัญเพื่อนใหม่ จะเก็บกัน
คนละ 20 บาท เก็บเงินรุ่นที่จ่ายค่าน้ำชาให้รุ่นน้อง พอท่านรู้ท่านบอกท่านเป็นสปอน
เซอร์หมดก็แล้วกัน เท่าไรก็ได้ เราคิดมาประมาณ 5,000 บาท ท่านก็จะจ่ายเงิน พวก
ผมบางคนบอกอุ๊ยอย่ามายุ่งเลย อีกคนบอกว่าชื่อชนหน้าแข็งไม่ร่วงหрок (หัวเราะ)
เบื้องหลังคือ ดร.ป่วยไม่มีชนหน้าแข็งหрок (หัวเราะ) ขานี้ขาวจ้ะเลย (หัวเราะ)
เราก็ได้มา นั่นเป็นปีแรกที่เราพบท่าน ดร.ป่วย และในราวกลางปีผมอยู่ปี 3 ผมก็จัด

ภาพยนตร์อันนี้ผมว่าท่านอาจารย์สิริกจะจำได้ เราจัดหนังในหอประชุมใหญ่เพื่อจะหาเงินซื้อหนังสือให้ห้องสมุด ตอนนั้นห้องสมุดเล็ก ๆ อยู่ชั้น 2 ดิโกม ขอนุมัติทำเป็นโครงการเลย ท่านก็อนุมัติให้จัด ผมเป็นประธานจัด เพื่อน ๆ หลายคนช่วยกันจัด เราฉายหนังเรื่อง How to Murder your wife (หัวเราะ) เรื่องนี้ แจ็ก เลมมอน เป็นพระเอก ชูซาน จอส ผมจำได้และผมแก๊งตั้งชื่อภาษาไทยว่า “มาฆ่าเมียกันเถอะ” (หัวเราะ) และมีดนตรีของ สมธ.เราได้เงินตั้งเยอะเยอะ หักค่าใช้จ่ายแล้วเราเหลือเงินหมื่นหก เศร้งแล้วผมทำบัญชีหมื่นหก แล้วผมยังอุตสาหะไปหักออกอีกพันกว่าบาท บอกว่าเป็นค่าโปสเตอร์ ค่าป้ายและค่าพิมพ์บัตร ท่านบอกว่าหักไม่ได้เพราะตอนเสนอคุณไม่ได้บอกว่ามีรายจ่าย (หัวเราะ) ผมก็บอกว่าอาจารย์ครับผมจ่ายไปแล้วพันหกนี้ครับ อย่างงั้นผมจ่ายเอง (หัวเราะ) แล้วท่านก็ควัก ก็อย่างว่าชนหน้าแข้งไม่ร่วง (หัวเราะ) ทำให้เรารู้สึกว่าคนอย่างนี้คงหาไม่ได้ง่าย ๆ

ผมขออนุญาตกราบเรียนว่า ผมขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ ดร.อรัญ ธรรมโน ดร.เสนาะ อุณาภูล และพี่สุวัฒน์ วรดิลก ที่ได้มารำลึกความหลัง คนที่มีอายุอานามรุ่นท่านอาจารย์ป่วยหรือใกล้เตียง ก็คงจะได้รำลึกความหลัง ลูกศิษย์รุ่น 2505 ถึง 2510 หรือไม่เกิน 2516 ก็คงจะได้รู้จักอาจารย์ดีขึ้นสำหรับคนที่เข้าหลังเหตุการณ์ 6 ตุลา 19 ก็คงจะได้รู้จักวีรกรรมของ ดร.ป่วยอย่างที่เรารู้จักกัน เราหวังว่าเราคงจะได้พบกันในบรรยากาศเช่นนี้อีกในปีต่อ ๆ ไป แล้วเราจะมีการจัดงานครบรอบ 35 ปี ในปีหน้า ศิษย์เก่าทั้งหลายอย่าพลาดโอกาสนี้